



Review of the “Çocuk Haftası” in Terms of Children's Literature¹,

Ahmet ASAR², Erhan YEŞİLYURT³

Received: 05 October 2017, Accepted: 01 December 2017

ABSTRACT

The fact that the works prepared for children are appropriate to the characteristics of the section that is addressed is of great importance in terms of child education. Since it will contribute to the field of children's literature, it is necessary to examine the works written for children and to reveal their characteristics. For this purpose, in the study of Review of the “Çocuk Haftası” in terms of Children's Literature, the general characteristics of the work, what kind of works were formed and the contents of the work were examined in terms of children's literature. In this study, Child Week newspaper published between 1942-1950 examined 375 pages of the name weekly children's magazine through document review method As a result of the examination, the existence of works in the magazine content that is incompatible with children's literature has been revealed.

Keywords: Çocuk Haftası, Child Magazine, Children's Literature.

EXTENDED ABSTRACT

The sources used in child education are of great importance in terms of quality and quantity. The source used for a specific purpose needs to be appropriate to the desired target and the characteristics of the addressed population. Otherwise, the source prepared in order to transfer some properties and values to the addressed population might fail in this or cause some undesired consequences. This is why it is important to review and reveal the characteristics of the sources used in children's literature. According to the study in the field of children's literature, it has been detected that the child magazine “Çocuk Haftası” which started publication after the foundation of the Republic of Turkey has not been reviewed.

In the study of Review of the Çocuk Haftası in terms of Children's Literature, 375 issues of “Çocuk Haftası” which were published in the years between 1942 and 1950 have been reviewed.

Çocuk Haftası is a childrens magazine which published 374 issues in 1943-1950 and 318 issues in 1958-1964. The first issue of the magazine was published in October, 30 1942 however, from that date until January, 2 1943 it was not published again. In the study of Review of the “Çocuk Haftası” in terms of Children's Literature, the only issue of Çocuk Haftası which was published in October, 30 1943 and 374 issues which were published in the years between 1943 and 1950 have been reviewed.

This review has been made with the method of revision of the documents. An index has been created according to the names of the authors in the magazine and the works have been classified according to their literary genre. The works of the magazine have been reviewed in terms of the criteria that have to be found in the works of children's literature. Consequently, it has been revealed that there are some works in “Çocuk Haftası” which are not appropriate to the characteristics of children's literature.

¹This study is derived from master thesis “Review of the Çocuk Haftası in terms of Children's Literature”

²Teacher, MEB. asar4267@gmail.com

³Assist.Prof.Dr., Bulent Ecevit University, Eregli Faculty of Education, erhan_yesilyurt@hotmail.com

Çocuk Haftası Dergisinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi¹

Ahmet ASAR², Erhan YEŞİLYURT³

Başvuru Tarihi: 05 Ekim 2017, **Kabul Tarihi:** 01 Aralık 2017

ÖZET

Çocuklar için hazırlanan eserlerin hitap ettiği kesimin özelliklerine uygun olması çocuk eğitimi açısından büyük önem taşımaktadır. Çocuk edebiyatı alanına katkı sağlayacağından çocuklar için yazılan eserlerin incelenmesi ve özelliklerinin ortaya çıkarılması gereklidir. Bu amaçla Çocuk Haftası dergisinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi isimli çalışmada eserin genel özellikleri, hangi tür eserlerden oluştuğu ortaya konulmuş ve eserin muhteviyatı çocuk edebiyatı açısından incelenmiştir. Bu çalışmada 1942-1950 yılları arasında yayınlanan Çocuk Haftası Gazetesi isimli haftalık çocuk dergisinin 375 sayısı doküman inceleme yöntemi ile incelenmiştir. İnceleme neticesinde dergi muhteviyatında çocuk edebiyatı ile bağdaşmayacak özellikte eserlerin varlığı ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Haftası, Çocuk Dergisi, Çocuk Edebiyatı.

1. Giriş

Eğitim her ne kadar bireyin yaşamı boyunca devam eden bir süreç olsa da, eğitim denilince akla gelen ilk dönem çocukluk dönemidir. Çocuk için hazırlanan eğitim kaynaklarının çocuğun gelişim özelliklerine, gelişim dönemlerine göre değişen psikolojik ve fiziki özelliklerine uygun olması gerekir.

Çocuk eğitimi alanında kullanılan bütün kaynaklar belirli hedefler çerçevesinde oluşturulur. Bu hedeflerin en başında ideal bir insanda bulunması gereken özellikler gelir. Evrensel ve milli değerler ekseninde oluşan idealin birtakım geçici ideolojik akımların uzağında olması elzemdir. Aksi takdirde istenilen değerlere sahip bireyler yerine yalnızca yerel kültürler ve değişen ideolojik akımlara ve dönemlere göre şekillenen bireyler yetişecektir. Bu durum günümüzde çatışan kültürlerin çatışmalarını daha da tetikleyerek uzlaşma zemininden çok uzakta olan toplumlar meydana getirecektir.

Çocuğun, eğitim sürecinde ilk karşılaştığı kaynaklar anne ve babası olmak üzere en yakın çevresidir. Çocuk büyüdükçe çevresi de genişleyerek çocuğun eğitimi sürecinde yer alan kaynaklar nitelik ve nicelik açısından değişmektedir. Çocuk eğitimi alanında kitaplardan eğitim uygulama araçlarına kadar birçok kaynak kullanılmaktadır. Bu kaynakların başında da birçok yazı türünü bünyesinde bulundurması açısından çocuk dergileri gelmektedir. Çocuk dergilerinin çocuk eğitimi alanına uygunluğunun bilinmesi ve değerlendirilmesi alanın gelişmesine katkıda bulunacağı gibi nitelikli çocuk dergilerinin oluşmasında da etkili olacaktır.

2. Yöntem

“İlişkilerin, etkinliklerin, durumların ya da materyallerin niteliğinin incelendiği çalışmalara nitel araştırmalar denir” (Büyüköztürk vd., 2013:265). Çocuk Haftası isimli derginin niteliklerinin ortaya konulduğu bu araştırmada nitel araştırma yollarından doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. “Doküman inceleme yöntemi ise araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analiz edilerek araştırma sorularının cevaplanmasına yönelik sonuçlara ulaşma çalışmasıdır” (Yıldırım ve Şimşek, 2005:187).

Öncelikli olarak Çocuk Haftası Gazetesi isimli derginin genel özellikleri, dergiyi oluşturan eserler ve bu eserlerin edebi türleri incelenmiştir. Daha sonra çocuk edebiyatı kaynakları incelenerek çocuk edebiyatı eserlerinde bulunması gereken özellikler ortaya çıkarılmış, doküman inceleme yöntemi ile Çocuk Haftası

¹Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalında (2017) yapılan Çocuk Haftası Dergisinin Çocuk Edebiyatı Açısından İncelenmesi adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

²Öğretmen MEB, asar4267@gmail.com

³Assist.Prof.Dr., Bulent Ecevit University, Ereğli Faculty of Education, erhan.yesilyurt@hotmail.com

Gazetesi isimli derginin eserleri çocuk edebiyatı eserlerinin özelliklerine uygunluğu açısından incelenmiştir. Bu nedenle araştırma nitel özellik göstermektedir

3. Bulgular

3.1 Çocuk Haftası'nın Yayınlandığı Dönem

1940'lı yıllar Türkiye'de Cumhuriyet'ten itibaren 27 yıllık tek partili dönem olarak bilinen sürecin sonlarıdır (Karakök, 2011). 1940-1950 yılları arasında sırasıyla 1939-1942 Refik Saydam, 1942-1946 Şükrü Saraçoğlu, 1946-1947 Mehmet Recep Peker, 1947-1949 Hasan Saka, 1949-1950 Mehmet Şemsettin Günaltay başbakanlık yapmıştır. 1942-1943 Saraçoğlu Hükümet'i Programı, Türkiye'nin o dönemini gözler önüne sermektedir.

"Topraklarımızı harbin dışında tutmak için bütün dikkat ve gayretimizi sarf etmekteyiz. Bu güzel eseri sonuna kadar götürmek için ümidimiz azalmış değildir. Fakat bizim bütün dikkat ve itinalarımıza rağmen bir gün istiklâlimiz veya topraklarımız tecavüze maruz kalacak olursa bütün varlığımız bütün mevcudiyetimiz bir tek ideâlin emrine verilecektir. Bu idealde son ferdimize kadar çarpışmak olacaktır."

Bundan dolayı ordumuzu her an için kuvvetli ve hazır tutuyoruz. Ve onu her türlü ithitamın her türlü itinanın üzerinde temerküz ettiği büyük bir varlık olarak yaşatmakta devam edeceğiz" (TBMM, 2016a).

1942-1943 Çocuk Haftası'nın çıkarılmaya başlandığı tarihtir ve o dönemde Türkiye'nin en önemli sıkıntısı yeni bir savaşa katılmamaktır. Bütün ekonomik gücün de kuvvetli ve savaşa hazır bir ordu ekseninde toplandığı görülmektedir.

"Bundan evvel benim ve on arkadaşımın dahil olduğu Hükümet memlekete hayat pahalılığına ve iktisâdi buhranlara mani olmak için verilen selâhiyetlere istinaden bir çok sert kararlar aldı ve onları sıkı bir gayretle tatbik başlandı. Fakat aradan günler geçtikçe bu kararların matlup neticeyi, vermeyeceği yapılan şikayetlerden tesbit edilen fiyatlarla bir çok malların ve gıda maddelerinin bulunamamağa başlamasından ve yapılan tetkiklerden anlaşılmağa başladı" (TBMM, 2016a).

Çocuk Haftası Gazetesi, Türkiye'nin çok zor şartlar altında olduğu bir dönemde yayın hayatına başlamıştır.

3.2 Çocuk Haftası'nın Sahibi ve Yazı İşleri Sorumlusu

Derginin sahibi Tahsin Demiray'dır. TBMM kayıtlarına göre Tahsin Demiray 1903 İstanbul doğumlu, İstanbul Öğretmen Okulu mezunudur. İstanbul Dar'ül Fünûn Fen Fakültesi'ni 2. sınıfta terk etmiştir. Bolu'da öğretmenlik yapmıştır. İstanbul Muallimler Birliği Umumi Kâtipliği görevinde bulunmuştur. Türkiye Köylü Partisi kurucu üyeliği ve partinin genel başkanlığı, Adalet Partisi kurucu üyeliği ve yine XII. Yasama Dönem'inde Adalet Partisi İstanbul Milletvekiliği görevleri de siyasi hayatını yansıtmaktadır. Türkiye Yayınevi'nin sahibidir. Yazarlık yapmıştır. Tahsin Demiray 26 Haziran 1971'de İstanbul'da ölmüştür (TBMM, 2010:281).

Tahsin Demiray hakkında daha ayrıntılı bilgilere *Sosyoloji Dergisi*'nde yer alan Cumhuriyet Döneminde Bir Le Playcı: Tahsin Demiray isimli Recep Ertürk'ün makalesinden ulaşılabilmektedir. Demiray'ın yaşamı boyunca birçok alanda birçok eserin neşrine öncülük eden ve birçok eseri de kaleme aldığını belirten Sayın Ertürk, Tahsin Demiray bibliyografisini çalışmasında sunmaktadır. Tahsin Demiray isimli eserlerin bir kısmının Çocuk Haftası'ndaki eserler olduğu görülür fakat dergideki eserlerin hiçbirinde Tahsin Demiray imzası yer almaz. Çocuk Haftası'ndaki eserlerle ismen örtüşen Tahsin Demiray eserleri şunlardır: Tepegöz, Boz Aygırlı, Boğaç Han, Kara Çoban isimli çizgi romanlardır.

Tahsin Demiray'ın yayınladığı birçok süreli yayın olduğunu söyleyen Ertürk süreli yayınları şöyle sıralamaktadır: Hafta: Siyasi, Ev-İş, Elişleri, Yıldız, Çocuk Haftası, Yavrutürk, Yavrukurt, İlkokula Temel Bilgiler, Türkiye (Ertürk,1989:141-145).

Tahsin Demiray; siyasetçi kimliğinden ziyade yazar, yayıncı ve eğitimci kimliği ile öne çıkmaktadır.

30 İkteşrin 1942 tarihli dergide yazı işleri sorumlusu belirtilmez. Dergilerdeki serlevhalara göre 2 Sonkânun 1943 tarihli 1. sayıdan 2 Ocak 1948 tarihli 262. sayıya kadar yazı işleri sorumlusu Rakım Çalapala'dır. Çalapala, 1909 İstanbul doğumludur. Ankara Hukuk Fakültesi mezunudur. 1936 yılında

Türkiye Yayınevi'nde yazı işleri müdürü olarak göreve başlar. Yavrutürk, Çocuk Haftası, Resimli Hayat dergilerini yayımlar. Doğan Kardeş ve Hayat müesseselerinde yazarlık ve yazı işleri müdürlüğü yapar. Son Posta, Yarın, Akın, Türkiye, Tasvir ve Hürriyet gazetelerinde yazarlık yapar. 1959 yılında Atlas Yayınevi'ni kurarak 1997 yılına kadar yazarlık ve yöneticiliğe devam eder. Eserleri arasında Çapkın, Aşk İnsanı Güzelleştirir, Işıklı Pencere, Mizah Hikâyeleri, Mustafa, Yavrutürk Şiirleri, Köyden Gelen Ses, Eski Bir Dost, Köye Giden Gelin, 87 Oğuz, Ak Üstünde Karalar eserleri ile Dünya Çocuk Klasiklerinden Seçmeler adlı çevirileri sayılabilir. Türk çocuk edebiyat ve dergiciliğinin öncülerindendir (Çalapala ve Çalapala; 2006). 2 Ocak 1948 tarihli 262. sayı dâhil 25 Şubat 1949 tarihli 374. sayıya kadar da yazı işleri sorumluluğunu derginin sahibi Tahsin Demiray'ın kardeşi Celal Demiray'ın üstlendiği görülmektedir.

3.3 Çocuk Haftası'nın Genel Özellikleri

Birçok kaynakta yayın başlangıç tarihi 1943 olarak verilmekte olan derginin Milli Kütüphanede bulunan ilk sayısı 30 İlkteşrin 1942 tarihli dergidir. Her hafta cumartesi günü çıkarılacağı belirtilen bu ilk dergi, kapak dâhil toplamda 8 sayfa olup fiyatı 5 kuruş ve baskısı da mor renklidir.

Yayının başlangıcı kabul edilen 2 Sonkânun 1943 tarihli sayı ise kapaklar dâhil 16 sayfadır. Sayı numarası 1 olan derginin satış fiyatı da 10 kuruştur. İki sayı kıyaslandığı vakit yukarıda ilk sayı için verilen bilgilerden de anlaşılacağı üzere 1942 tarihli sayının bir deneme baskısı olduğu düşünülebilir.

1943-1950 yılları arasında 374 sayı, 1958-1964 yılları arasında 318 sayı yayınlanan dergi birçok şair, yazar ve ressamın ev sahipliği yapar. 1943-1950 ve 1958-1964 yılları arasında 8 yıllık kesinti ile 13 yıl yayını sürdürülen derginin neredeyse çeyrek asırlık bir dönemin izini taşıdığını söylenebilir.

30 İlkteşrin 1942 tarihli dergi tek renk mor olarak basılmıştır. 2 Sonkânun 1943 tarihli sayıdan son sayıya kadar derginin dış kapak yüzeyleri daima, iç sayfalarda iki sayfanın ise (8. ve 9. sayfalar) zaman zaman dört renkli basıldığı görülmektedir. Genellikle çizgi romanların renkli olarak basıldığı derginin diğer kısımları siyah renklidir.

Derginin sayfa sayısı zaman içinde değişiklik göstermektedir. 30 İlkteşrin 1942 tarihli dergide 8 sayfa, 2 Sonkânun 1943 tarihli 1. sayıdan 21 Eylül 1946 tarihli 195. sayıya kadar 16 sayfa, 195. sayıdan 374. sayıya kadar 12 sayfa şeklindedir.

Derginin bütün sayıları A4 boyutunda saman kâğıda basılmıştır.

30 İlkteşrin 1942 tarihli sayının kapağı üzerine basılmış dergi fiyatı 5 kuruştur. Bu sayıda yıllık abonelik fiyatı verilmez. 2 Sonkânun 1943 tarihinden itibaren 17 Ekim 1947 tarihine kadar olan dergi kapaklarına basılmış dergi fiyatı 10 kuruştur. Dergilerin içinde yer alan serlevhalarda derginin altı aylık aboneliği 260 kuruş, bir yıllık aboneliği 520 kuruş olarak verilir. 17 Ekim 1947 tarihli dergi dâhil bu tarihten itibaren dergi kapaklarına basılmış dergi fiyatı 15 kuruştur. Dergilerin içinde yer alan serlevhalarda derginin altı aylık aboneliği 4 lira, bir yıllık aboneliği 8 lira olarak verilir.

30 İlkteşrin 1942 tarihli sayı dışında Çocuk Haftası haftalık olarak yayınlanmaya başlar. 25 Şubat 1949 tarihinde yerini Arkadaş isimli dergiye bırakana kadar 374 sayıya ulaşır. Derginin 7 sayısı dışında yayın akışında istikrarın sürdürüldüğü görülmektedir.

3.4 Çocuk Haftasının Hitap Ettiği Kesim

2 Sonkânun 1943 tarihli 1. sayılı derginin 2. sayfasında imzasız olarak yayınlanan okuyucuya hitap;

“Çocuklar!

- Bizim candan arkadaşlarımız!” (ÇH, S.1, s.2). şeklinde başlamıştır. Hitaptan anlaşılacağı üzere derginin hedef kitlesi çocuklardır. Lâkin herhangi bir sınıf ya da yaş seviyesi belirtilmemektedir. Hitabın ilerleyen bölümünde derginin çok büyük zahmetlerle çıktığı anlatılmakta ve derginin değerinin bilinmesi istenmektedir. Dergiyi çıkaranların en büyük amacının faydalı olabilmek olduğu vurgulanmaktadır. Bu çalışmanın karşılığının ne olduğu “...sizin de, sizden sonrakiler için - ne yolda olursa olsun! - özverilikle çalıştığınızı görmek olacaktır!” (ÇH S.1, s.2), cümleleri ile belirtilmektedir. Derginin hitap ettiği kitle net olarak 250 sayılı dergide belirtilmektedir. Bu sayının 7. sayfasında Çocuk Haftası'ndan evvel 7 yıl çıkarılmış olan YAVRUTÜRK dergisinin yeniden çıkarılmaya başlanacağı duyurulurken Çocuk Haftası'nın okur kitlesi şu şekilde belirtmektedir: “ÇOCUK HAFTASI, bütün ilkökul çocuklarıyla ortaokulun ilk sınıflarında

bulunanlar tarafından okunan bir gazete idi” (ÇH, S.374,s.3). Duyurunun devamında ise “Şimdi YAVRUTÜRK yeniden çıkmaya başladı. Artık küçük arkadaşlarınızın gazetesi odur. ÇOCUK HAFTASI da daha yetişkin olan sizlerindir” (ÇH, S.374,s.3), diyerek dergilerin hitap ettiği kesimi bildirmektedir. Ayrıca dergi bu sayıdan itibaren sayfa sayısını 12’ye düşürerek ek olarak bir çizgi roman vereceğini ve dergi fiyatının da 10 kuruştan 15 kuruşa yükseltildiğini duyurmaktadır. Bu duyuru bilgileri derginin 251. sayısının 3. sayfasında tekrar verilmektedir.

3.5 Çocuk Haftasının Biçimsel Özellikleri

Çocuk dergilerinin biçimsel olarak birtakım niteliklere sahip olması gerekir. Ne var ki Çocuk Haftası’nın hitap ettiği kesimin ilkokulların tamamı ve ortaokulların ilk sınıfları olarak belirtildiği göz önüne alındığında dergi farklı yaş gruplarındaki geniş bir kitleye hitap ettiğinden biçimsel değerlendirmesi yapılamamaktadır.

Örneğin, çocuk yayınlarında kullanılan harflerin punto büyüklükleri için sınıflama şu şekildedir:

- “1. sınıf için: 20-24 punto
- 2. sınıf için: 18 punto
- 3. sınıf için: 14 punto
- 4. sınıf için: 12 punto
- 5. sınıf için: 11 punto” (Şahin vd., 2010:52)

Derginin yukarıdaki sınıfların tamamına hitap ettiği düşünülerek dergi değerlendirilirse biçimsel özellikleri açısından ancak 5. Sınıf ve daha üst seviyedeki sınıflara uygundur.

“Çocuk gazete ve dergilerinin kâğıdı beyaz, birinci hamur, fazla parlak olmayan mat kâğıttan yapılmalıdır (Yardımcı ve Tuncer, 2002:51).” Ölçütüne göre dergi saman kâğıda basılıdır ve sarı renklidir. “Çocuk gazetelerinin büyüklüğü, bir çocuğun rahatlıkla okuyacağı ölçülerde, çocuk dergileri de yine çocukların seveceği ve rahatlıkla okuyacağı ölçülerde olmalıdır. Küçük çocuklar için hazırlanan gazete ve dergilerde yazılar aynı sayfada bitirilmelidir (Yardımcı ve Tuncer, 2002:51).” Ölçütüne göre derginin sayfa ebadı uygundur yalnız yazılar farklı sayfalara bölündüğünden çocukların rahatlıkla takip edebileceği şekilde değildir. “Resimler ve şekiller, çocukların seviyelerine uygun, anlaşılır biçimde sade ve net olmalıdır. Harf büyüklüğü 12 puntodan küçük olmamalıdır (Yardımcı ve Tuncer, 2002:51).” Ölçütüne göre değerlendirildiğinde dergi geniş bir kitleye hitap ettiğinden şekil ve resimlerin seviyeye uygunluğu değerlendirilemezken yazı boyutunun 12 puntodan daha az olmadığı görülür.

Çocuk Haftası dergisinin hitap ettiği kesimin ilkokulun tamamı ve ortaokulun ilk sınıflarında okuyanlar olduğu düşünülünce derginin çocuk yayınlarının biçimsel özelliklerine göre uygunluğundan bahsetmek zordur.

3.3 Çocuk Haftası Muhteviyatının Çocuk Edebiyatına Göre Değerlendirilmesi

Dergi içeriğinin bilgilendirici tanıtıcı yazılardan, manzum ve nesir masallardan, efsanelerden, biyografilerden, manzum ve nesir hikâyelerden, roman tefrikalarından, şiirlerden, biyografilerden, reklamlardan, özendirme duyurularından, çizgi romanlardan, karikatürlerden, okuru eğlendirmeye yönelik hazırlanmış sayfalardan oluştuğu görülmektedir.

Derginin ilk sayısında okurun ilgisine karşılık Aga Baltık markalı bir radyo hediye edileceği duyurulmaktadır. Radyoya sahip olabilmek için 2 Son kânun 1943 tarihli 1. sayının 14. sayfasındaki kupon ile bir sonraki sayıda verilecek olan numaranın saklanması gerektiği tembihlenmektedir. İlk sayı olmasına rağmen dergi okurunun kalabalık olduğu bilgisine 8 sayfadan oluşan 30 İlkteşrin 1942 tarihli sayıdan ulaşıldığı düşünülebilir.

Dergideki duyuruların büyük bir çoğunluğunu cilt tamamlama bilgileri oluşturmaktadır. Reklamın büyük çoğunluğunu dönemde yayınlanan dergi, kitap, gazete ve ilkokula yardımcı ders kitaplarının reklamları olduğu görülmektedir. Çocuk ile hiçbir alakası bulunmayan Pürgolin Müşhil Gazozu isimli bir ilaç reklamının Çocuk Haftası’nda yer alan en ilginç reklam olduğu söylenebilir.

Okuru eğlendirmeye yönelik faaliyetler kare bulmaca, nesir bilmeceler, manzum bilmeceler, fıkralar ve karikatürler şeklinde yer yer sayfa boşluklarını doldurmak amacıyla yer yer müstakil sayfalarda Gülelim, Gülelim Eğlenelim, Şakalar gibi başlıklarla sunulduğu görülmektedir. Bunların yanında İyi Bir Arkadaş mısınız? (ÇH, S.1, s.5), Çalışkan Bir Öğrenci misiniz? (ÇH, S.330, s.9) gibi okurun kendini değerlendirmesine yönelik olan sorularla oluşturulmuş bölümlere de yer verildiği görülür. Derginin her ne kadar öğreticiliğinin ağır bastığı görülse de çocukları eğlendirme amacı ile hemen hemen her sayıda bir bölüme yer verildiği tespit edilmiştir.

Çocuk Haftası'nda yer alan biyografi türlerinin kurgulanmış biyografiler ve kişinin hayatının bir bölümünü anlatan biyografiler sınıfında yer aldığı görülür. Biyografilerde kişinin hayatının en önemli görülen noktaları ile kişinin başarılarının yer aldığı görülür. Dergideki biyografiler; bilim, sanat, edebiyat vb. alanlarda dünyaca ünlü kişileri, meşhur ressamaları ve Atatürk'ü konu almaktadır.

Çocuk Haftası dergisinde gezi yazısı özelliklerine uygun üç eser bulunmaktadır: Yurd Albümü (ÇH, s.1, s.3), Fuarı Geziyoruz (ÇH, S.37, s.7 ve 14), İstanbul'da Tatlı Bir Gezinti (ÇH, S.226, s.7).

Çocuk Haftası Gazetesi isimli dergide yer alan hikâyelerin; Serüven hikâyeleri, gülmece ağırlıklı hikâyeler, çocuk yaşamına ilişkin hikâyeler, hayvanların yaşamına ilişkin hikâyeler, duygusallığı işleyen hikâyeler, tarihsel olayları işleyen hikâyeler, düşlemsel hikâyeler, sorun odaklı hikâyeler sınıfında yer aldığı görülmektedir. Dergide, gezi hikâyeleri ve bilim kurgu hikâyeleri sınıfında yer alan hikâyeye ise bulunmamaktadır.

Çocuk Haftası'nda "Teknik ve biçim olarak daha çok öykü ve romana benzeyen, yer yer biyografiyle de benzeşen doğa ve fen olaylarıyla ilgili yapıtlar..." (Kıbrıs, 2000:194) şeklinde açıklanan, çocuklara bilimsel konularda bilgi vermek amaçlı kurgulandığı tespit edilen, bilgilendirici ve tanıtıcı yazılar sınıfında da değerlendirilmesi yanlış olmayacak eserler bulunmaktadır.

Çocuk Haftası'nda; Attilânın hazineleri, Zavallı Büyükbaba, Çalınmış Çocuklar, Çocuklar Adası, Bambi Bir Geyiğin Romanı, Uzun Kılıçlı Kahraman, Küçük Gazeteci, Bizim Mahallenin Çocukları, Kimsesiz Çocuklar, Gizli Adanın Çocukları, Köşkün Yeni Sahipleri, Çocuk Pazarı, Deniz Aslanı, Anasının Kuzusu, 4 Arkadaş, Leylaklar Altında, İçler Acısı, Şehzade ile Dilenci, Ah Bu Çocuklar, Küçük Kaptan, Kahramanlar Ülkesi, Yer altı Şehri, Firavunun Gerdanlığı, Ekmek Parası, Atlas Okyanusunda Çocuklar Cumhuriyeti, Babasının Oğlu, Kahramanlar Kahramanı ve Yuvaldan Uzak isimli yirmi sekiz roman bulunmaktadır. Bu romanlardan Bambi Bir Geyiğin Romanı isimli roman Avusturyalı yazar Feliks Salten'e aittir. Roman Ayşe Yamaç tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Firavunun Gerdanlığı isimli romanın ise Nâzım Dersan tarafından çevrildiği bilgisi verilirken romanın asıl yazarı hakkında bilgiye rastlanmamaktadır. 4 Arkadaş isimli romanın Y. Edip tarafından, Köşkün Yeni Sahipleri isimli romanın Güner Değer tarafından, Leylaklar Altında, Şehzade ile Dilenci isimli romanların Nihal Yeğinoğlu tarafından, nakledildiği bilgisine rastlanmaktadır.

Ah Bu Çocuklar, Anasının Kuzusu, Babasının Oğlu, Bizim Mahallenin Çocukları, Çalınmış Çocuklar, Çocuk Pazarı, Çocuklar Adası, Ekmek Parası, İçler Acısı, Kimsesiz Çocuklar, Küçük Gazeteci, Küçük Kaptan, Yer altı Şehri, Yuvaldan Uzak ve Zavallı Büyükbaba isimli on beş roman Kemalettin Tuğcu'ya aittir. Kemalettin Tuğcu'dan sonra en çok romanı yayınlanan yazar Deniz Aslanı, Kahramanlar Kahramanı, Kahramanlar Ülkesi, Uzun Kılıçlı Kahraman romanlarının yazarı Hâmit Gündoğdu'dur. Ahmet Bülent'in Atlas Okyanusunda Çocuklar Cumhuriyeti isimli, M. Cahit Gündoğdu'nun Attilânın hazineleri isimli ve M. Attila Aykut'un Gizli Adanın Çocukları isimli bir romanı yayınlanmıştır.

Çocuk Haftası'ndaki masalların sözlü kültürden ya da bir yazara ait olmasından bahsetmek zordur. Çünkü bazı masalların her ne kadar yazarları verilmiş olsa da bu masalların bazılarının geleneksel masalların yeniden kaleme alınarak aktarılmış hali olduğu görülmektedir. Örneğin Bremen Mızıkacıları isimli masalın yeniden kaleme alınmış şekli olan Gezgin Çalgıcılar (ÇH, S.93, s.10-11) isimli anlatının yazarı dergide Rezan Özkonuk olarak verilir. Çevireni M. Oktay olarak verilen Kar Kız masalı benzer bir anlatımla Oya Gündoğdu yazarlığıyla dergide yer alırken benzer bir anlatı ise çevireni Adnan Erim olarak Kar Çocuk adı altında dergide yer alır. Görüldüğü üzere nereden veya kimden çevrildiği açıkça verilmeyen masalların başka bir yazar anlatımı ile de yayımlandığı görülür. Bu yüzden dergide yer alan masalların hangisinin sözlü kültür kökenli hangisinin yazılı kültür dönemine ait olduğunu kestirebilmek çok güçtür.

Dergide masal ve masalımsı yazılar sınıfındaki türlerden manzum masal, fabl türlerine rastlansa da Çocuk Haftası'nda yer alan masalların büyük bir bölümü araştırmacıların olağanüstü masal ya da sihirli

masal olarak sınıfladıkları masal türünden olduğu görülür. Araştırmacıların sınıflamalarında hayvan masalları olarak geçen masalların Çocuk Haftası'ndaki sıklığı ikinci sırada yer alır.

Çocuk Haftası'nın 1943 yılında çıkan ilk sayısından son sayısına kadar çizgi roman yayınına ağırlık verildiği görülmektedir. Derginin birçok sayısında birden fazla çizgi romanın yayınlandığı, uyarlama çizgi romanlarla birlikte özgün çizgi romanların da yer aldığı hatta dünya edebiyatından romanların bile çizgi roman biçiminde tefrika edildiği görülür. Derginin 195. sayısından itibaren sayfa sayısı 16'dan 12'ye düşürülür ve dergi ile birlikte ayrı bir çizgi roman dergisi satışa sunulur.

Edebiyatımızda 1915 yıllarına kadar pek rastlanmayan piyes türüne Çocuk Haftası'nın 23 Sonkânun 1943 tarihli 4. Sayısında yer verildiği görülür.

Çocuk Haftası'nda yer alan piyesler sırasıyla şunlardır: Numaralar (ÇH, S.4, s.11-14), Diş Macunu Diş Fırçası (ÇH, S.5, s.11), İyilik ve Fenalık (ÇH, S.8, s.12 ve 14), Yardım (ÇH, S.13, s.7), Çikolata Kutusu (ÇH, S.369, s.10), Ağustos Böceği İle Karınca (ÇH, S.371, s.8).

Çocuk Haftası'nın ilk sayısının 1942 yılında çıktığını göz önüne alırsak dergideki manzum eserlerin bu alanın ilk meyvelerinden olduğunu söyleyebiliriz.

“Tanzimat şairlerinin önce çeviri ve uyarlama, sonra da telif yoluyla Türkçe'mize kazandırdıkları Batı edebiyatının “fabl” türündeki manzumelerini ...edebiyatımızda çocuk şiirine geçişin ilk adımları olarak değerlendirebiliriz.” (Oğuzkan, 2010:260). Çocuk şiirinin edebiyatımızda ilk örneği konusunda Tevfik Fikret'in Şermin isimli eserini çocuk psikolojisine ve çağdaş anlayışa daha uygun olduğunu söyleyen Oğuzkan “Bizde özellikle çocuklar için şiir yazılması girişimleri 1915'ten sonra, yani anaokulları açılmaya başladığı sıralarda görülür” (Oğuzkan, 2010:260), demektedir.

Çocuk Haftası'nın 30 İlkteşrin 1942 tarihinde çıkartılan ilk sayısında Haftanın Şiiri isimli bir köşe bulunmaktadır. Bu isimlendirme dergide her hafta bir şiire yer verme planının ilk sayıdan itibaren var olduğunu düşündürmesine rağmen derginin bazı sayılarında hiç manzum eser olmadığı bazı sayılarında ise birden fazla manzum eser olduğu görülmektedir. Dergide, 2 Sonkânun 1943 tarihli birinci sayıdan itibaren herhangi bir köşe başlığı verilmeden manzum eserlerin yayınlandığı görülür. Dikkat çekici noktalardan biri ise aynı isme ait manzum eserlerin birbirini takip eden dergi sayılarında ardışık olarak yayınlanmasıdır.

Derginin içeriğini oluşturan eserlerin müellif bilgilerinin verilmesine ehemmiyet gösterilmediği görülür. Bilgilendirici-tanıttıcı yazılarda telif sorununun olduğu çoğunluğunun imzasız veya rumuz isimlerle dergide yer aldığı tespit edilmiştir. Bu durum bilgilendirici-tanıttıcı yazıların çoğunluğunun özgün olmadığı düşüncesini ortaya çıkarmaktadır. Bu durum dergideki diğer edebi türler için de geçerlidir. Örneğin; Son Ögüt (ÇH, S.42, s.-4-5) isimli hikâyeye Rezan Özkonuk ismiyle ve Yedi Kardeşler (ÇH, S.364, s.8) isimli hikâyeye imzasız olarak yayınlanmış aynı olayı işleyen hikâyelerdir. Sen Doğru Ol, İğri Cezasını Bulur? (ÇH, S.62, s.11) ve Kiskançlığın Sonu (ÇH, S.147, s.10) isimli eserler aynı olayı anlatan isimleri ve türleri değişik eserlerdir.

Eserlerin bir kısmının nakledildiği bilgisi verilir. Bu eserlerin bir kısmının çeviri eserler olduğu bilgisi verilirken çeviri olduğu bilgisi verilmeyen kısımdakilerin çeviri olma ihtimali de ve bir başkasından alınıp yayınlandığı da düşünülebilir. Örneğin; Fırtına Gecesi (ÇH, S.110, s.6) isimli hikâyenin çevireni Akbal olarak yer alır ve eserin müellif bilgisine dergide yer verilmez. İşçi (ÇH, S.124, s.11) isimli hikâyenin Oktay Akbal tarafından nakil edildiği bilgisi verilir ama kimden nakledildiği bilgisi dergide yer almaz.

Yazar, çeviren ya da nakleden olarak imzalanan hikâyeler yanında anlatıcı ismi ile yer verilen hikâyeye İhtiyar At (ÇH, S.342, s.7) ve Şerife, Tunara gibi isim, soy isim verilmeden rumuz şeklinde sahibi belirtilen hikâyeler de Çocuk Haftası'nda yer alır.

Dergide, Dünya edebiyatına ait eserlerin farklı isimlerde yayınlandığı da görülür. Örneğin; Balıkçı ile Altın Balık (ÇH, S.114, s.12-13) Kazım Nâmi Duru yazarlı eserin Altın Balığı (ÇH, S.94, s.5) ve Adnan Erim imzalı Balıkçı ile Karısı (ÇH, S.177, s.11) isimli eserlerin Aleksandr Puşkin'in eseri olduğu görülür. Aynı olayı anlatan Balıkçı ile Altın Balık (ÇH, S.114, s.12-13) isimli manzum masalda ise Puşkin'den kısaltılarak alındığı notu vardır.

Çocuk Haftası Gazetesi isimli dergide Semiramis Kök tarafından nakledildiği bilgisi yer alan, yazarın açıklama olarak

“Bugün size anlatacağım hikâye bundan otuz sene evvel Menemen ovasında geçti. Bundan otuz sene evvel Menemen ovasında bulunanlar herhalde bu hikâyeyi bilirler. Bu hikâyeyi ben şimdiye kadar kime anlattıysam inanmadı. Ama bu hikâyeye otuz sene evvel aynen oldu. Şimdi aradan otuz sene geçti diye ben de bu hikâyeye masal diyemem ya.” (ÇH S.126, s.14) İfadelerinin yer aldığı Bir Deve Hikâyesi içerik olarak masal özelliği gösterir. Üslup özellikleri bakımından sohbet tarzında kaleme alınmış eserin başlığında hikâye isminin geçmesi aktarılan olayın ise masal özelliği göstermesi dergideki yazı türlerinin ne kadar iç içe geçtiğini göstermektedir. Özellikle edebi türler arası geçişkenliğin en fazla olduğu yazılar bilimselliğin çocuk seviyesine göre ayarlanması ihtiyacından bilgilendirici-tanıtıcı yazılarda görülse de Bir Deve Hikâyesi örneğinde görüldüğü gibi diğer edebi türlerde de karşımıza çıkmaktadır.

Çocuk Haftası’nda genel kültür bilgileri kazandırma amaçlı yayınlanan telif, süreklilik gösteren veya sürekliliği olmayan yazılar olduğu gibi çizimlerle ve resimlerle desteklenmiş hemen hemen her alanda bilgilerin sunulduğu imzasız olarak yayınlanan süreklilik gösteren veya sürekliliği olmayan bölümler de vardır. Dergideki bilgilendirici-tanıtıcı yazılar genellikle samimi bir dille kaleme alınmış, doğrudan çocuğa seslenen yazılardır. Anlatım açısından sohbet türü özelliği gösteren bazı yazılar bilimsel ifadeler açısından makale türü özellikleri göstermekte, bazı yazılar sohbet türü özelliklerine uygun bir anlatımla başlayıp gezginlerin dilinden aktarmalarla gezi yazısı hüviyetine bürünüvermektedir.

“En pahalı yatırım insana yapılan yatırımdır. İnsan diğer canlılar gibi dünyaya bazı bilgilerle donanımlı olarak gelmez. Eğitime ve öğretime ihtiyacı vardır” (Emiroğlu, 2012:1039). Eğitim ve öğretim belirli amaçlar doğrultusunda ömür boyu devam eden bir süreçtir. “...eğitimin en temel hedefi insanın bütün yönleriyle mükemmelliğe ulaşmasını sağlamaktır. Başka bir deyişle insanı insani değerler doğrultusunda yetiştirmeye çalışmaktır” (Yayla, 2005:10). Bu anlamda eğitim süreçlerinin tamamı ve eğitim araçlarının tamamı insani değerler doğrultusunda düzenlenmelidir. “Her eğitim etkinliğinin temel hedefi, bireylere bilgi kazandırmasının yanında arzu edilen beceri ve davranışların, iyi davranışların yaşamlarında somutlaşmasını sağlamaktır” (Yayla, 2005:11). Bir eğitim aracı olarak çocuklara sunulan çocuk dergilerinde yer alan edebî türlerin bir takım özelliklere sahip olması gerekir. Çocuk edebiyatında bir hedefe gitmek kadar hedefe nasıl yol alındığının da aynı derecede önemi vardır. Birtakım değerler kazandırma hususunda kaleme alınan türlerin çocuğa uygun olması gerekir.

Kıbrıs (2000)’a göre çocuklar için yazılmış olan bilgilendirici yazıların bilgi yönünden eksiksiz olması, karmaşık olmaması, verilen bilgilerde bilimsel gerçeklere ters düşülmemesi ve metnin içeriğine uygun görsellerle desteklenmesi gerekir.

Çocuk Haftası’nda bilgilendirici –tanıtıcı yazıların Milletler Müzesi, Büyük Avlar gibi belirli sınıflar halinde verildiği bölümler yanında Şundan Bundan gibi rastgele alanlardan bilgilerin aktarıldığı bölümler de vardır. Bilgilendirici tanıtıcı yazılar sınıfında birçok konuda yazının yer aldığı görülür. Yazılar çocuğun ilgisini çekecek biçimde resimlerle destekledir.

Bilgilendirici-tanıtıcı yazılar sınıfında ağırlıklı olarak hayvanlarla, bitkilerle, sağlıkla, biyoloji ile, matematikle, maden ve minerallerle, doğa ve fen konularıyla, bilimsel konularla, milli kültürle, farklı milletlerle, dini ve tarihi konularla ilgili bilgilerin işlendiği görülür. Çocuğun kendini tanıması, kendi çevresinden başlayarak dünyayı tanıması, çevresinde ve dünyada var olan varlıkları tanıması, bu varlıkların işlevlerine ait bilgiler kazanması için bilgilendirici –tanıtıcı yazılara Çocuk Haftası’nda yer verildiği görülür. Dünya edebiyatında öne çıkan kitapların tanıtımına yer verilmesi derginin, çocukları okumaya yöneltme çabasında olduğunu göstermektedir. Bu yazıların doğrudan çocuğa seslenmesi, üslup olarak sohbet türüne yakın bir anlatımı tercih etmesi çocukların ilgisini çekecek niteliktedir.

Çocukların hayatları boyunca kendilerine örnek alacakları kişileri tanıması açısından biyografiler önemlidir. Çocuklar için yazılan biyografilerde bulunması gereken özellikler şu şekilde sıralanır:

Kurgu olsa bile gerçeklik ve nesnellik içinde kalınmalıdır. Belge kullanmaya gerek yoktur. Çocuğun ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır. Çocuk gelişimine uygun olmalıdır. Anlatım sürükleyici olmalıdır. Yazı görsellerle desteklenmelidir (Nas; 2014).

Çocuk Haftası’ndaki biyografilerde ünlü bilim adamları, denizciler, ressamlar ve müzisyenler gibi bilim, sanat vb. alanlarda öne çıkmış kişiler tanıtılmaktadır. Hayat hikâyeleri resimlerle desteklidir. Biyografilerin kurgulanmış biyografi ve kişinin hayatının bir kısmını anlatan biyografi sınıfında yer aldığı görülür. Çocuklar için olumsuz durumların biyografilerde yer almadığı görülür.

Büyüdükçe dış çevresini ve dış dünyayı tanımak isteyen çocuk için gezi yazılarının önemi büyüktür. “Çocuklar masal çağından kurtulup yakın çevrelerini tanımaya başladıkça, kendi çevrelerinin dışında bir çevrenin, dahası ülkelerin olduğunun ayırımına varacaklardır”(Kıbrıs, 2000:160). Çocuğun yaşadığı çevre ve dünyayı tanınması açısından önemli olan bu yazıların faydası şu şekilde belirtilir: “Gezi gözlem yazılarının çocuğun bilgi dağarcığını artırması ve okul için temel hazırlık bilgileri vermesi yanında, kişiliğinin gelişmesinde çok önemli bir yere sahip olan genel kültür bilgilerini de artırdığını biliyoruz” (Aytaş ve Yalçın, 2011:191). Çocuk için önemli olan bu türde aranan niteliklerde ortak vurgunun yazarın öznel görüşlerinin çocuklarda ön yargı oluşturmayacak biçimde verilmesi üzerinde olduğu görülmektedir. Dergide gezi yazısı özelliği gösteren üç eserin de bu niteliğe haiz olduğu görülür.

“Edebi türler içinde çocukların yararlanabileceği en zengin tür hikâye ve romandır. Gerek Türk edebiyatında gerekse dünya edebiyatında hikâye ve roman, şiirden sonra en fazla çeşidi olan türdür” (Gürel vd., 2007:107).

Çocuk hikâye ve romanlarında bulunması gereken birtakım özellikler Kıbrıs (2000)'a göre şöyle sıralanır:

a. Konular “hedef kitle” olarak seçilen çocukların ilgilerine, yaşam deneyimlerine ve kavrayış güçlerine uygun olmalıdır.

b. Çocuğun izleyebilme gücüne uygun bir planları olmalı, giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin mantıklı bir sıra izlemesine özen gösterilmiş olmalıdır.

c. Yaş ve ilgi alanları olarak çocuklar için sakıncalı konuların (cinsel, ideolojik, politik ve dinsel) işlendiği kitaplar olmamalıdır.

d. İşlenen olaylar çok karmaşık olmamalı, çocukta ilgi ve yazınsal beğeni oluşturan devinimli olay ve durumlara yer verilmelidir.

e. Bölümler ve paragraflar çok uzun olmamalı, anlatım ve betimlemeden çok konuşmalara yer verilmiş olmalıdır.

f. Betimlemeler canlı olmalı, ruh çözümlemelerine gereğinden çok yer verilmiş olmamalıdır.

g. Resimler de uygun düzeyde ve miktarda olmalıdır.

h. Güldürü ögesine aşırılığa ve kabalığa kaçmayacak biçimde yer verilmiş olmalıdır.

i. Anlatılan kişiler ve olaylar çocuğun aklını karıştırmamalı, onun dünyasıyla çelişmemelidir.

j. İlginin canlı tutulması için olayların ve ayrıntıların sürükleyici yanları ustalıklı sergilenmiş olmalıdır” (Kıbrıs, 2000:124).

Çocuk Haftası Gazetesi'nde her ne kadar çocuklara hitabın ne kadar önemli olduğunu göstermesi açısından değerli bir hikâye olan Güler (ÇH, S.118, s.6), hangi yaşta olursa olsun çocukların görüşlerine değer verilmesi gerektiğini anlatan Bir Küçük İnatçı Adam (ÇH, S.267, s.10) gibi değerli eserler bulunsa da genel olarak hikâyelerin çocuk eserlerinde bulunmaması gereken özellikler içerdiği görülür. Örneğin, öldürme konusunun çocuk eğitimine aykırılığı bir yana cinayet, ölüm, intikam ve cinayetlerin aydınlatılması olaylarına odaklanan hikâyelerin bazı bölümlerinde şiddetin had safhaya ulaştığı görülür:

“... Kral ve yedi Bakanı şarap içmeğe başlamışlardı. Kurbağa Adam şaraptan nefret ederdi. Çünkü şarap içtiği zamanlar çılgına döner, ne yaptığını bilmezdi.

Kıral bunu biliyordu. Kurbağa Adama bir kupa şarap uzattı.

-İç, dedi. Bugün bize yeni, ama yepyeni kıyafetler bulmalısın. Şarap ta bu işte sana yardım edebilir.”

Arkadaşı Kurbağa Adam için yalvaran “Kızın yüzüne bir kupa şarap döktü” (ÇH, S.170, s.6).

Hikâyenin son kısmında ise, Kurbağa Adam karakterinin katran ve keten ipleri ile orangutan kıyafetleri tasarlayıp giydirdiği 7 bakanı ve kralı ateşe verip kaybolması işlenir. Şiddetin had safhaya ulaştığı hikâyelerden diğeri ise Mavi Sakallı Adam hikâyesidir. Bu eser aslında Dünya Edebiyatına ait bir masalın hikâyeleştirilmiş biçimidir. “Yavaş yavaş karanlığa alışan gözleri döşeme tahtası üzerinde bir kan seli ve duvarlar boyunca bir ipe asılı çıplak kadın ölümlerini gördü. ...birbiri arkasına küfürler yağdırmaktaydı” (ÇH, S.185, s.6) Hikâyenin olay örgüsüne göre Mavi Sakallı Adam evlendiği kadını öldürüp bir odaya asmaktadır. Bir ziyarete giderken evlendiği kadına bir oda hariç bütün odalara girebileceğini söyler. Karısı

dayanamaz ve yasaklanan odaya girer, ölü kadınları görür. Bunu fark eden Mavi Sakallı Adam karısını öldürmek üzere iken kadının eniştesi ve ablası gelir ve Mavi Sakallı Adam'ı öldürürler. Kurtulan kadın büyük bir servete konar ve gönlünü kaptırdığı bir gençle evlenir. Hikâyeler içinde aptal, alık, ahmak, salak gibi ifadelerin kullanıldığı görülür: Eşek Değil Sıpa isimli hikâyede Ali isimli karakter için "Köyün en aptal uşağı idi" (ÇH, S.18, s.4-5), ifadesi yer alır. Sigara, şarap gibi kötü örnek olabilecek maddelerin hikâyelerde yer aldığı görülür. Örneğin; İki Uşak isimli hikâyede "...Çok tiryaki idi. Sigara sarmak için tabakasını aradı..." (ÇH, S.46, s.14), Pantolon isimli hikâyede "...bir köşeye çekilerek sigara içecekti." (ÇH, S.191, s.5), Ressamın Kurnazlığı isimli hikâyede "Otuz gün, ressamla çıraqları, karınlarını şişirmekten ve sarhoş olmaktan başka birşey yapmadılar." (ÇH, S.217, s.10), Tabansız Terzi isimli hikâyede "Yalnız, on beş-yirmi dakikada bir, masanın üstünde duran paketinden bir sigara alıp yakıyordu." (ÇH, S.335, s.4) ifadeleri yer alır. Demir isimli çocuğun kuzusunun Nemrut Hasan isimli zalim biri tarafından kesilip bir parça etin Demir'in annesine fırlatılmasını işleyen Yüze Fırlatılan Hediye (ÇH, S.14, s.10) isimli hikâyenin ise hangi amaçla çocuk dergisinde yayınlandığını anlamak güçtür. Çocuk Haftası'nda savaşlarla ilgili ve özellikle Milli Mücadele Dönemi'ndeki mücadeleleri ele alan hikâyelerin yoğunluğu dikkat çeker. hikâyelerde ölme, öldürme, şiddet gibi unsurların yanında çocuk için uygun olmayan diğer durumlara rastlanır: Son Günah (S.16, s.12-13) isimli hikâyede Kahpe Zeynep isimli karakterin düşman komutanı ile birlikteliği anlatılır. Bire 5 isimli hikâyede, Meyhaneci karakteri çocuğa "-Ulan piçkurusu ! Ne bakıyorsun öyle? Birisini mi aradın?" (ÇH, S.20, s.4-5), diye hitap etmektedir. Genç "-Dün bu meyhanede bir adam, bir efe öldürmüşler. Öyle mi?" (ÇH, S.20, s.4-5), diye sorunca meyhaneci: "-Evet. Biz temizledik." (ÇH, S.20, s.4-5), cevabı verir. Genç Silahını çıkarır ve beş kişiyi vurur. Meyhaneciye: "Seni sağ bırakıyorum. Çünkü bir daha geleceğim!.." (ÇH, S.20, s.4-5), diyerek ayrılır. Kesik El isimli hikâyede: Sarı Efe karakterinin: "...bu memleketin efendisi ve sahibi biziz. Bize her zaman saygı gösterecek ve dediklerimizi yapacaksınız!.. Sen bir Türk parmağını kestir ben senin elini bileğinden keserek beş parmağını duvara asacağım" (ÇH, S.23, s.4-5), diyerek kasabın elini bileğinden kesmesi işlenir. Bir Namus Meselesi (ÇH, S.25, s.4-5) isimli hikâyede işgal kuvvetleri askerlerince kirletilmiş bir kadının Sarı Efe karakterinin yardımı ile düşman karargâhı salonunda beş kadını soyması ve intihar etmesi işlenir.

Çocuk Haftası'nda yer alan hikâyelerde geniş bir konu çeşitliliği göze çarpar. Çocuklara birtakım değerleri aktarmak amacıyla dergide yer verilen hikâyeler konuları bakımından sınıflanırken birçok insani değer hikâyelerde ön plana alındığı görülür. Bu hikâyelerin çoğunun çocuğun eğitimine yönelik olduğu ortadır. Lakin bu olumlu özelliklerinin yanında yukarıda olumsuz özellikleri açısından değerlendirmeleri yapılan hikâye içerikleri göz önüne alınca derginin en olumsuz noktalar ile en olumlu noktalar arasında sürekli değişen bir çizgide yer aldığı görülür. Bu durum dergide yer alan eserlerin tamamında çocuğa göreliliğin aranmadığının ispatıdır. Derginin hedef kitlesinin ilkökul öğrencilerinin tamamı ve ortaokulun ilk sınıfında okuyan çocuklar olduğu düşünülürse her şeyden önce hedef kitle seçiminin genişliği ve farklı özelliklerdeki yaş gruplarındaki kitlelere hitap etmesi büyük bir sorundur. Çocuk edebiyatı özelliklerine göre eserlerin çocuğun izleyebilme ve anlayabilme gücünün üzerinde olmaması gerekir. Farklı özelliklere sahip geniş bir kitleye hitap eden dergide bu özelliğin de aranmadığı ortaya çıkar. Hikâyelerin resimlerle desteklenmiş olması çocuk edebiyatının bu anlamdaki ölçütünü derginin karşıladığını gösterir. Yazarın konu akışını bölerek okuyucuya hitap etmesi teknik olarak hikâyelerde gözlenen bir kusurdur.

Dergide yayınlanan romanlar değerlendirildiğinde hikâyelere benzer bir durum ortaya çıkmaktadır.

Örneğin; Zavallı Büyükbaba isimli romanda, en kötü durumda dahi ümidin kaybedilmemesi gerektiği temel mesaj olarak verilir. Roman karakterlerinden Mehmet Selim Akalın ve Necdet'in kişilik özellikleri ve davranışları ile de romanda mesajlar verilmektedir. Örneğin Necdet, büyükbabasına yardım etmek ve geçimini sağlamak için elinden geleni yapan küçük yaşına rağmen çok çalışkan biridir. Yardımseverdir, çevresinde yardıma ihtiyacı olanlara el uzatmaktadır. Hayvan severdir, parası az olmasına rağmen bir sokak köpeğine çörek alıp köpeği beslemektedir. Dürüsttür, pazarda bulmuş olduğu parayı sahibine teslim etmektedir. Gururludur, Uşak Şaban tarafından hırsızlıkla itham edildiği vakit zengin adamın verdiği 25 kuruşu ihtiyacı olmasına rağmen masaya bırakıp gitmektedir. Azimlidir, çok kötü hayat şartlarına rağmen okuma, yazma öğrenmeye çalışmaktadır. Büyükbaba; muhtaç olmasına rağmen dilenci durumuna düşmeyecek kadar gururludur. Gençliğinde devlet memurluğu dâhil birçok işte çalışmıştır. Çok iyi niyetli ve inançlıdır. En kötü durumda dahi ümidini kaybetmemektedir.

Zavallı Büyükbaba isimli romanın aksine Kahramanlar Kahramanı isimli romanda ise sigara, tütün, şarap, cinayet gibi Çocuk Haftası'nın romanlarında göze çarpan olumsuz özelliklerin dışında cinsellik ihtiva eden durumların sıklığı dikkat çeker:

“- O halde beni öpünüz.

Genç kız gülümsüyerek olgun, kırmızı dudaklarını uzattı. Umur Bey uzun uzun genç kızın tatlı yüzüne baktı. Sonra hafifçe dudaklarını onun dudaklarına değdirdi” (ÇH, S.340, s.8).

Anlatılan olay; kahramanlığı, Türk oluşu, Müslüman oluşu ile sergilenen Umur Bey’in Örföline ile arasında gelişir.

Umur Bey’in Örföline’yi korsanlardan kurtarıp Manisa’da bir hana geldiklerinde etraftaki insanların “Hele Umur Beyin kucağındaki kızı görenler <<İşi anlıyoruz!>> der gibi gülümsüyorlardı” (ÇH, S.340, s.8), ifadeleri de cinsellik çağrıştırmaktadır.

Örföline’nin akrabası Dora’nın gizlice Mehmet Bey’in yanına geldiği andaki durumunu anlatan şu ifadeler: “Genç bir kadın bütün güzelliğini gösteren çıplak bir elbise içinde korkmuş bir vaziyette karşısında duruyordu” (ÇH, S.355, s.8), Mehmet Bey’in; “Her erkek sizin gibi harikulâde güzel bir kadınla konuşmayı diğer işlerine tercih eder” (ÇH, S.355, s.8), biçiminde Dora’ya karşı kullandığı ifadeler ve “Burada uzun senelerdenberi yapayalnız yaşıyorum” (ÇH, S.355, s.8), diyen Dora’ya karşılık Mehmet Bey’in kullandığı şu ifadeler: “-Çok yazık... Vatandaşlarımız cidden aptal erkeklerden müteşekkil,” (ÇH, S.355, s.8) açıkça cinsellik ve argo içermektedir.

Çocuk Haftası’nın romanlarında da en iyi ile en kötü arasında bir çizgide gidiş gelişin olduğu görülür. Bir yandan en insani değerlerin aktarılması hedeflenirken diğer yandan bu değerlerin aktarılması iyi niyetini bile gölgede bırakacak kadar çocuk eğitimi açısından olumsuz durumların mecmuda yer alan romanlarda yer bulduğu görülür.

Şiirler; Nazım birimlerine göre incelendiğinde Çocuk Haftası’nda manzum eserlerin çoğunluğu düzenli bir nazım birimine sahiptir. Bununla birlikte dergide nazım birimlerinin karışık olarak kullanıldığı eserler de bulunmaktadır. Eserlerin bazıları sayfaya sığdırılmak için rastgele bölünmüştür. Dergideki manzum eserlerin bazılarında olay anlatan bölümler bulunmaktadır lâkin bazı eserler tamamen olay odaklı manzum hikâye özelliği göstermektedir. Çocuk şiirlerinde “Mısralar kısa, cümle düzeni kurallı ve dengeli olmalı” (Yalçın ve Aytas, 2011 : 210-211). Dergideki eserlerin içinde çocuk için uzun sayılabilecek eserler olsa da genel olarak nazım birimleri ve nazım birimi sayıları göz önüne alındığında öncelikle eserlerin dörtlük esasına uygun kaleme alındığı göze çarpmaktadır. Dörtlük sayılarındaki sıklığın üç, dört, beş ve altı dörtlükle oluşan şiirlerde yoğunlaştığı görülmektedir. Beyitlerde ise sıklığın belirli bir aralıkta yoğunlaşmadığı görülse de en çok on yedi beyit sayısı ile bir eserin yer aldığı görülür. Üç dizeli bentlerle oluşturulan eserler için de aynı değerlendirmeyi yapmak mümkündür. Üç dizeli bent sıklığının bir eserde en fazla altıya çıktığı tespit edilir. Dize sayısının çokluğu ile eser sayısı ters orantılıdır. Bir olayı konu alan manzumalarda dize sayısının diğer manzumalara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Çocuk şiirlerinde “... kafiye belirli olmalı ve belirli bir sistem içinde yer almalıdır” (Yalçın ve Aytas, 2011 : 210-211). Ölçü ve ses benzerlikleri çocuk için önemlidir. Çocuk Haftası’nda sadece dokuz manzum eserde serbest ölçü bulunmaktadır. Diğer eserlerin tamamında hece ölçüsünün hâkim olduğu görülmektedir. Eserlerde yedili hece ölçüsünün büyük bir oranda kullanıldığı görülür. Buradan şu anlaşılır ki dergideki eserlerin büyük bir çoğunluğunun mısra uzunluğu çocuklar için uygun olan hece sayısı aralıklarındadır. Çocuk Haftası’nın manzum eserleri ses benzerlikleri açısından incelendiğinde sadece yedi eserde ses benzerliklerinden faydalanılmadığı geri kalan eserlerde sistemli ya da sistemsiz kafiye ve veya rediflerin bulunduğu görülmektedir. Şiirlerdeki ses benzerlikleri sistemi incelendiğinde kırk eserde kafiye sisteminin olmadığı diğer eserlerde ise düz kafiye, çapraz kafiye, yarı çapraz kafiye, mani tipi kafiye, koşma tipi kafiye, sarmal kafiye sistemi ya da bu sistemlerin karışık veya esere özgü şekilde değiştirilerek yer aldığı görülmektedir. Çocuk Haftası’ndaki şiirlerinin türlerine bakıldığında incelenen şiirler her ne kadar epik, lirik, pastoral özellikler gösteriyor olsa da şiirlerin büyük bir çoğunluğunda öğreticiliğin ağır bastığı görülmektedir. Çocuklara hitap eden manzum eserlerde Yalçın ve Aytas (2011)’a göre kafiye belirli ve sistemli, düşünceler yalın, anlatım sade, mısralar kısa, cümleler düzenli olmalı ve eserler kolay ezberlenebilmelidir. Manzum eserler yaşam, aile, yurt, doğa, hayvan, toplum sevgisi ve güzellik duygusu gibi temalarda olmalıdır. (Yalçın ve Aytas, 2011) Çocuk Haftası’nda manzum eserlerin temalarındaki açıklamalardan anlaşılacağı üzere manzum eserlerin çoğu çocuk bakışından, çocuk dilinden kaleme alınmış ve neredeyse tamamı çocuklara hitap etmiştir. Eserler içinde öğreticiliğin ağır basması, lirik türdeki eserlerde de çocuk hissiyatının öne çıkması dergideki eserlerde çocuğa göreliğin ön planda olduğunu göstermektedir. Manzumalarda tema; yardımlaşma, vatan sevgisi, vatan için yapılan fedakârlıklar, milli kültür varlıkları, anne ve aile üyelerine duyulan sevgi, doğal olaylar ve doğal varlıkların tanıtımı, meslekler, çalışma,

mevsimler ve özellikleri, hayvanların tanıtımı ve hayvan sevgisi, ağaç sevgisi, köy ve çiftlik gibi doğal ortamların tanıtımı, müzik ve resim sevgisi, spor, meyve tanıtımları ve meyve-sebzelerin yararları, okul hayatı, trafik, bağımsızlık ve bağımsızlığın değeri, zamanın değeri, toprağın değeri, çocuk oyunları, gençliğin değeri, dil sevgisi taşıtlar ve yolculukta yaşananlar, oyuncaklar, sayılar, tutumluluk, yeni yıl, merhamet, sağlık, Atatürk'e duyulan sevgi, milli bayramlar üzerinde yoğunlaşır.

Çocuk Haftası'ndaki manzum eserlerin bugün için hâlâ güncel eserler ve çocuk eğitimi için uygun olduğu söylenebilir.

Bir çocuk edebiyatı ürünü olarak çizgi romanlara göz atıldığı vakit çizgi romanlardan çocuğa birtakım özellikler kazandırması ya da en azından istenmeyen birtakım özellikleri kazandırmaması beklenir. Bu anlamda bir çocuk yayını olan çizgi romanların taşıması gereken özellikleri şöyle sıralanır:

a. Çocuğun hareket ve macera isteğini karşılayacak nitelikte sürükleyici olmalıdır.

b. Kahramanların, çocuğun kendisiyle özdeşim kurabileceği olumlu özelliklere sahip olması gerekir.

c. İçeriğinde korku ve dehşete, şiddete, saldırganlığa yer verilmemelidir.

ç. Çocukların idealist dünyalarına yönelik olup, hayal dünyalarını zenginleştirici ve güçlerini artırıcı nitelikte olmalıdır.

d. Çocukların kelime dağarcıklarını zenginleştirici nitelikte olmalıdır.

e. İlgi çekici, heyecan uyandırıcı ve merak unsurunu kamçılayıcı olmalıdır.

f. Resimlerle metnin içeriğinin örtüşmesi gerekir.

g. Resimler ve metin, kutucuklara belirli sıraya göre yerleştirilmelidir.

h. Resimler, canlı, renkli ve ilgi çekici olmalıdır.

ı. Çocukta okuma arzusu uyandırmalıdır" (Kırış, 2007:19-20)

Çocuk Haftası'nda yer alan çizgi seriler; tarihi olayları konu alan yarı biyografik özellikler gösteren çizgi seriler, Dede Korkut Masalları'ndan uyarlanan çizgi seriler, romanlardan uyarlanan çizgi seriler, hikâye ve çizimi birlikte oluşturulan özgün çizgi seriler, anlatımı şiirsel ve nesir karışık oluşturulan özgün seriler, Binbir Gece Masalları'ndan uyarlanan çizgi seriler, sinema filmleri ve çizgi filmlerden uyarlama çizgi seriler, masallardan uyarlanan çizgi seriler, başka çizgi romanlardan çeviri ve/veya uyarlama çizgi seriler olarak gruplanabilirler.

Çizgi romanlarla ilgili ayrıntılı bilgilere "Bir Popüler Kültür Ürünü Olarak Çizgi Romanın Kültürel, Toplumsal ve Siyasal İşlevleri" isimli çalışmasında yer veren Uğur Gündüz Çocuk Haftası'nda yer alan çizgi romanlar için şu değerlendirmelere yer verir:

"...Abdullah Ziya Kozanoğlu (1906-1966) çizer olarak olmasa bile öykü ve senaryolarıyla Türk çizgi romanı için milattır. Yirmili yıllarda yayınladığı Kızıltuğ otuzlu yıllarda yayınladığı Kaan o zamanlardaki büyük popülaritesinin yanısıra altmışlı yılların en önemli çizgi romanlarının kaynağı da olacaktır. Bu dönemin çizgi romanlarında Türkçülük akımının ve otuzlu yılların ders kitaplarına da yansıyan Türk Tarih Tezinin etkilerini görmekteyiz" (Gündüz, 2004:57)

Nitekim Çocuk Haftası'nda yer alan çizgi roman ve öykülerin büyük bir çoğunluğu bu paralelde yer alır. Murad Reis'in kayıp oğlu Karagöz'ü bulmasını ve Malta, Venedik, İspanya deniz korsanları ile mücadelelerini konu alan Deniz Kurtları isimli çizgi roman, Çarlık Rusya ve Kafkas Türklerinin mücadelelerini konu alan Hacı Murat, Aslan Tekin'in Kıbrıs Kralı'nın esaretinden kaçışını konu alan Aslan Tekin, Çinlilere karşı mücadele eden Gültekin, Dede Korkut Masalları'ndan uyarlanan Boğaç Han, Tepe Göz, Deli Dumrul, Boz Aygırlı, Kara Çoban, Sarı Kale; Hızır ve Oruç Reis kardeşlerin Türk denizciliğindeki yeri, önemi ve mücadelelerini konu alan Barbaros, Büyük Hun İmparatoru Attila'nın Bizans'a karşı yaptığı akınları konu alan Attila Geliyor, Büyük Hun İmparatoru Attila'nın savaşlarını ve ölümünü konu alan Attilanın Ölümü, Türk denizcilerinden Turgut Reis'in mücadelelerini konu alan Turgut Reis, bu bağlamda yer alan çizgi romanlardır. Gündüz, "Dönem koşulları itibarıyla bir millet bilinci oluşturabilmek, kitlelere milli heyecanı verebilmek için yapılanlar son derece doğaldır" (Gündüz, 2004:57), diyerek dönemin çocuk dergilerinde ve basılı materyallerinde Türklüğün ön plana çıkarılmasının gayet doğal olduğunu belirtmektedir. Yukarıda sayılan örneklerin yanı sıra Çocuk Haftası'nda eğlendirme amaçlı çizgi serilerin

de yayınlandığı görülür. Eğlendirme amacının ön plana çıktığı bu eserlerde ise çocuk eğitiminin tamamen geri planda kaldığı hatta birçok olumsuz örneğe komiklik adına yer verildiği gözlemlenir.

Çocuk Haftası'nda çizgi romanlar Kırış ve Nas'ın belirttiği özellikler göz önüne alınarak incelendiğinde: Deniz Kurtları isimli çizgi roman, deniz korsanlarının maceralarını içerdiğinden çocuğun macera isteğini karşılayacak niteliktedir. Özellikle ana kahramanın bir çocuk olması, beş çocuk kahramanın savaşma, casus bulma, gemi yönetme gibi görevlerde bulunması çizgi romanı çocuklar için çekici kılacaktır özelliklerdendir. Türk denizciliği tarihi hakkında kısmi bilgiler sunan 41 sayfalık çizgi romanda savaşın, şiddetin, alkollü içeceklerin, tütün içmenin, küfür etmenin, devlet yönetimine karşı hareket etmenin, ölmenin ve öldürmenin ne kadar yer tuttuğunun görülebilmesi adına ilgili noktalar alıntılanırken neredeyse her sayfada olumsuz örneklerin yer aldığı görülür.

Deniz Kurtları isimli çizgi romanda olayların bir kısmı "...en ünlü şarap evi olan Saranda Kaptanın taş merdivenli meyhanesine gitti" (ÇH,S.1, s.16), ifadelerinden anlaşılacağı üzere meyhanede geçmektedir. Çizgi romana göre meyhaneyi işleten Saranda Kaptan yanında çalışan çocuğu sürekli dövmetedir: "Kurnaz meyhaneci her gün öldüresiye dövdüğü Karagözü satmak istemiyor göründü" (ÇH,S.2, s.16). Saranda Kaptan sürekli dövdüğü çocuğu bir başkası almak isteyince daha çok para koparmak için riyakar bir tavırla çocuğu seviyormuş gibi görünür. Bunun üzerine meyhanedekiler Saranda Kaptan'a kızarlar: "Ayamavralılar Saranda Kaptana çok kızdılar. Bir korsan, elindeki tahta çanağı onun kafasına geçiriverdi" (ÇH, S.2, s.16). Çizgi romandaki karakterler betimlenirken kaba ifadeler kullanılır: "Küpeli ayıya benzerdi. Saranda da onun eline düşmeyecek kuvvetli bir yaban domuzu gibi idi" (ÇH, S.3, s.16). Çizgi romandaki Karagöz ve arkadaşı Tay'ın kan kardeşi olması sahnesi çocukları tehlikeye sokabilecek davranışlar içerir: "Parmaklarını keserek birbirlerinin kanını yalamış, kardeş olmuşlardı" (ÇH, S.5, s.16). Çizgi romanda insan öldürmek sıradan bir olay gibi anlatımın bütününde yer almaktadır: "Tam gece yarısı baş taraftaki nöbetçi öldürülmüş" (ÇH, S.12, s.16). Çizgi romanın ana kahramanlarından olan Murat Reis'in düşmanları içinde Osmanlı padişahı gösterilir: "-Reisin düşmanları kim? / - Birisi İspanya kralı, öbürü de padişah! Üçüncü Murat!" (ÇH, S.13, s.16). Çizgi romanın çocuk karakterleri doğrudan savaşa katılır: "Tay ve Yusuf da ikişer tabanca, birer yatağan verdi" (ÇH, S.20, s.16). Yakalanan casusun yaşadığı şiddet olduğu gibi okura yansıtılır: "Su ambarında yakalanan casustu. Saçı, sakalına karışmış, yediği yumruk ve muştalarla yüzü kan içinde kalmıştı" (ÇH, S.21, s.16). Çizgi romanda savaş sahnesinde geçen şiddet en ince ayrıntılarına kadar anlatımda yer bulur: "Kılıç kılıca, göğüs göğse, gırtlak gırtlığa korkunç bir boğuşma başlamıştı. Ölüler kanlı ve iniltili yığınlar halinde idi. Deniz, yuvarlanan yaralı ölüleri hemen yutuveriyor, yok ediyordu" (ÇH, S.26, s.16). Çizgi romanda çocuğa görelikten bahsetmenin zorluğu bir yana çocuk masumiyetinin bile ortadan kaldırıldığı bir çocuk karakter şahsında ortaya çıkar: "Babasının düştüğünü gören İnal, sapını iki elile tuttuğu kılıcını şövalyenin sağ bileğine indirdi. Şövalyenin eli kılıcile beraber yere düştü" (ÇH, S.26, s.16). Çizgi roman karakterlerinin küfür etmesi de açıkça okuyucuya yansıtılır: "Deli Mehmet dişlerini sıkıp Mişon bezirgana bir küfür savurmaktan kendini alamadı" (ÇH, S.30, s.16). "Kendisi gibi kayıkcılık eden babasının sarayın rıhtımına çok yakın geçti diye haksız yere boynunu vurmuşlardı." (ÇH, S.34, s.16), ifadeleri ile Osmanlı yönetimi çizgi romanda açıkça suçlanmaktadır. Çizgi romanda "Karagöz dalgın dalgın çubuğunu içen babalığını gördü" (ÇH, S.40, s.16), ifadeleri ile tütün mamulü de kendine çizgi romanlarda yer bulur.

Boğaç Han isimli çizgi roman incelendiğinde yine şiddetin, savaşın, oç almanın, şarap içmenin, kötü sözle insanlara seslenişlerin açıkça işlendiği görülmektedir:

"Tanrı bizi görmüyor. Bari biz ona görünelim, halimizi görsün..." (ÇH, S.48, s.16), ifadeleri ile çizgi romanda dini hassasiyetlerin göz önünde tutulmadığı anlaşılır. Kahramanların; "Ne var koca öküz? (ÇH, S.48, s.16), "Ya neye geldin koca ayı?" (ÇH, S.48, s.16) ve "Yıkıl bre köpek yoldaşımıza kımız getir, bal, yağ, yoğurt getir" (ÇH, S.48, s.16), gibi kaba ifadelerle birbirlerine hitap ettiği görülür. "Döğüş etmeğe gideceğiz. Keratların başbuğu Sungurun kızını isteyeceğiz. Vermezse savaş edip yurdunu yağma edeceğiz" (ÇH, S.48, s.16), ifadelerinden anlaşılacağı üzere çizgi romanda kız isteyip evlenme olayları bile savaş ve şiddet içinde anlatılır. İnsan öldürmek "Kaç Çinli kafası kestir?" (ÇH, S.48, s.16), şeklinde sadece niceliğe odaklanılmış şekilde anlatım bulur. Çizgi romanda şarap içme sahneleri okuyucuya yansıtılır: "Zaten kırk bey şarap içiyor, kuzu çeviriyorlardı" (ÇH, S.59, s.16). İntikam duygusu ile beraber küfrün de açıkça anlatımda yer bulduğu görülür: "Bre kahpeler, savulun! Oç günü geldi, birinizi canlı koymıyacağım" (ÇH, S.60, s.16).

Boğaç Han isimli çizgi romanda görülen bu olumsuz örneklerin yanında "Derse Han gazap etme. Ulu bir toy yap, oğul dile! Aç görürsen doyur, yalnızca görürsen donat, giydir" (ÇH, S.43, s.16), ifadelerinin neredeyse tek olumlu örnek olduğu söylenebilir.

Sonuç olarak Çocuk Haftası'nda yer alan biyografik ve tarihi özellikler gösteren çizgi romanların gerek Türk tarihi gerekse geçmişte yaşamış Türk büyüklerinin tanınmasın da katkı sağladığı görülse de çizgi romanların derginin hitap ettiği kitlenin gelişimine birçok açıdan uygun olmadığı söylenebilir. Çizgi romanların büyük bir bölümünde Türklüğün aşırı derecede öne çıkarıldığı görülür. Her ne kadar Sayın Gündüz'ün "Dönem koşulları itibariyle bir millet bilinci oluşturabilmek, kitlelere milli heyecanı verebilmek için yapılanlar son derece doğaldır" (Gündüz, 2004:57) şeklinde belirttiği gibi dönemin yayınlarında Türklüğün ön plana çıkarılmasının gayet doğal olduğu kabul edilse de kaynağı milli olan bu yayınların çocuğa göre ele alınmadığı ortaya çıkmaktadır. Neredeyse bütün çizgi serilerde şarap içmek, ölmek, öldürmek, şiddet, kumar hatta bazılarında cinsel içerikler yer almaktadır.

Çocuk Haftası'nda yayınlanan çizgi romanların büyük bir kısmının ne yazık ki İsmet Kür'ün:

"1940'lardan, hele 50'lerden sonra, çocuk dergilerinin -tümünde demeyelim- ama çoğunda olumsuz akım başlıyor. Konular hafifliyor. Çocuklara yurt sorunları, yurt gerçekleriyle ilgili bilgi vermek şöyle dursun, "bilgi" verilmiyor. Çocuklarımız; haydutlarla, "kahraman kişi" diye adlandırılan canavarlarla, kan dökücülerle ve aklın almayacağı işkence biçimleriyle baş başa bırakılıyor. Çocuklarımızın serüven heveslerini, heyecanlarını alabildiğine kötü sömüren bu dergilerin amaçları -en iyimser görüş ve deyişle- sadece para kazanmaktır. Ne pahasına olursa olsun para kazanmak...

Üstelik böyle dergilerde konular, en kötü çizgiler ve yazılarla "resimli roman" olarak işlenir" Kür (1977:154), şeklindeki değerlendirmesinin dışında olmadığı görülür.

Çocuklar için yazılan anılarda bulunması gereken özellikler şöyle sıralanır.

"Anılar, gözleme dayalı olarak kaleme alınmalıdır. Yazılacak anıyla ilgili belge ve notların tam ve doğru olmasına çalışılmalıdır. Çünkü sadece hatırlamaya dayanarak yazılan anılar, yanlışlara sebep olabilir.

Açık, sade, yalın, duru ve içten bir dil kullanılmalıdır.

Anılar yazılırken tarafsız olamaya özen gösterilmelidir.

Olaylar ve bilgiler, gelecek nesillere ders verici ve öğretici ya da onları iyi şeylere özendirici nitelikte olmalıdır.

Anıya konu olan, olaylar ilginç, dikkat çekici özellikte olmalıdır. Konu okuyucunun merakını karşılamalıdır.

Anlatılan olaylar mübalağadan uzak olmalıdır.

İlköğretim için yazılan anılarda, ayrıntılı betimlemelerden kaçınılmalıdır" (Arıcı vd., 2012:289).

Çocuk Haftası'ndaki anılar hatırlamaya veya anlatmalara dayalıdır. Üçte birlik kısmının eğitimci Ekrem Bismil'e ait olmasından dolayı doğal olarak anıların çocuk eğitimi yönü ağır basar. Lâkin çocuğun eğitimi ile alakalı olan anılarda bile çocuklar için uygun olmayan durumların varlığı ortaya çıkar. Korkak Demir (ÇH, S.119, s.6) isimli anıda sokağa çıkmaktan korkan Demir isimli çocuğun korkusunu yenmesi için "-Dur oğlum, al şu parayı da, bana köşedeki bakkaldan bir sigara getir,..." (ÇH, S.119, s.6) denmesi, korkan çocukla dalga geçilmesi "- Seni gidi korkak kovboy!.. Odanın içinde nasıl da aslan kesiliyorsun!.. Sana Demir adını da nereden koydum... Sen demir değil pamuk bile olamazsın..." (ÇH, S.119, s.6), Demir'in adını değiştirmeye karar verdiklerini söylediklerinde ağabeyinin miskin adını önermesi, annenin "Hayır, bir kız adı bulalım..."(ÇH, S.119, s.6), önerisi, babanın "-Olmaz, ... Kızlar da bu kadar korkak olmazlar. En iyisi korkak koyalım" (ÇH, S.119, s.6) demesi dönemin çocuk eğitme anlayışının dalga geçme, aşağılama, kışkırtma şeklinde olduğunu ortaya koymaktadır. Sigara (ÇH, S.172, s.6) isimli anıda yazar Marmara Sineması önünde gördüğü sokak çocuklarının reisin sigaraya alışması yüzünden hastalanması ve reislğini diğer çocuğa kaptırmasını anlatır. Bu durumda sokak çocuklarına reis olarak kalmak için sigara içmemek gerektiği gibi bir olumsuzluğu diğer olumsuza tercih etmek gibi çocuk eğitimi ile bağdaşmayan bir sonuç çıkmaktadır. Babamın Sopası (ÇH, S.184, s.11) isimli anıda yazar çocukken okuldan kaçmaktadır. Babası ona elindeki sopayı göstererek "...bu düğümlü sopayı sırtında kıracağımı bil..." (ÇH, S.184, s.11), diye karşılık verir. Yazar yine okuldan kaçır ve babası ona vadettiğini yapar. Yazar "Sopanın acısını hâlâ sırtımda duyarım..." şeklinde anısını aktarır. Babamın Sopası (ÇH, S.184, s.11) isimli anının içeriğine bakılınca çocuk eğitiminde anlayışın dayak atmaya dayandığı görülür.

Vatan ve millet sevgisini işlemek adına abartılan bölümlerin anılarda yer aldığı görülür. Kızıl Elma (ÇH, S.11, s.4-5) isimli anıda aktarılan efsaneye göre düşman komutanının kaçırıp zorla kendine eş ettiği Havva

isimli Türk kızının ölümüne terk ettiği çocukları için “-Onlar benim değildi ki!.. Türk, kanına yabancı karıştırmaz!. Ahmedim sağ olsun!.” (ÇH, S.11, ss.4-5), ifadesi millet sevgisinin had safhada işlendiği bir anıdır. Herma (ÇH, S.345, s.10) isimli anı da geçen “Çünkü dünyada yalnız Türkler her lisanı düzgün ve pürüzsüz konuşabilirler” (ÇH, S.345, s.10), ifadeleri de abartılıdır.

Çocukla alakalı olmayan bir başka anı da yazarın Şarlo taklidi yaparak geçimini sağlayan insanların aptal olarak gördüğü kişi ile yaşadığı karşılaşmayı anlattığı anıdır. Şarlo “-Sigara? dedi. -Teşekkür ederim diye cevap verdim. Güldü: -Aptal mısın, nesin? dedi. Senden bir sigara istiyorum” (ÇH, S.197, s. 10), “Susayınca bir birahaneye giriyorum, herhangi birisinin önünden bardağını alıp içiyorum” (ÇH, S.197, s. 10), “Eğer üzerinde bir liran yoksa ve cıgara tabakan eksik ise merak etme, onları ben hâtıra olarak aldım, hoşça kal!” (ÇH, S.197, s. 10) ifadeleri ve “Biri hiç bir zaman aldanmayacaklarını sanmaları, diğeri kendilerinin karşısındakinden yüz kere daha aptal olduklarını bilmemeleridir” (ÇH, S.197, s. 10) şeklinde doğrudan insanları aşağıladığı cümlelerin çocuğa faydadan daha çok zarar verdiği ortadadır.

Santıralın Cadısı (ÇH, S.361, s.10) isimli anıda aktarılan efsanenin içeriği incelendiğinde: Efsaneye göre üç kocasını öldüren Emine Hatun dördüncü kocasını “...kafasını ormanda balta ile kesmek sureti ile öldürmüş.” (ÇH, S.361, s.10). Kocasının kardeşi de Emine Hatun’u santralin kurulduğu yerde şelaleye atmış. “Canavar kadın korkunç bir çığlık kopararak, kayaların üzerinde parça parça olmuş. Fakat kadının ölümünün yıldönümüne rastlayan gecelerde daima hortlayarak, bir çığlık kopararak, kendisini şelâlenin içine atarmış...” (ÇH, S.361, s.10), ifadeleri dehşet vericidir.

Çocuklar için yazılan piyeslerde bulunması gereken özellikler şöyle sıralanır.

“Çocuk piyeslerinin sözlü anlatımı geliştirecek bir nitelikte olması gerekir.

Çocukların dikkatini sürekli canlı tutacak bir nitelikte olmalıdır,

Çocuk piyesleri, çocukların güzel sanatlarla ilgili ilk bilgileri ve bunların ipuçlarını verecek düzende olmalıdır.

Çocuk piyesleri çocuklara rahat konuşma, düşüncelerini güzel cümlelerle ifade edebilme becerisini sağlamalıdır.

...

Piyes, çocukların yaş ve gelişim seviyelerine göre seçilmelidir.

...

Çocuk piyeslerinde kullanılacak malzemeler, teknikler ve diğer yardımcıları çocuğun ilgisini ve dikkatini ayakta tutabilecek nitelikte olmalıdır.

Çocuk piyesinde kullanılan canlandırma öğeleri piyesin konusuna da uygun olmalıdır.

Piyeste olay-çevre-kişiler üçlüsü arasında tam bir uyum gözetilmelidir.

Piyesin gerçek hayata uygun olması gerekir.

Çocuk psikolojisi ve toplumsal yapımızı gözeten bir anlayışın egemen olması gereklidir.

Piyesin dili, doğal; kişilerin durumları ve konuşmaları arasında bir uyum olmalıdır” (Ciravoğlu 2000:152-153).

Piyesler içinde uyarlaması ile en dikkate değer olan, Oğuz Özdeş’in kaleme aldığı Ağustos Böceği İle Karınca (ÇH, S.371, s.8) piyesinin içeriği ise şöyledir: Karınca başka bir kılıkta ağustos böceğine yardım eder. Ona yaz boyu güzel şarkılar söylediği için teşekkür eder. Ağustos Böceği, kendi adını tembele çıkardığı için karıncadan duyduğu rahatsızlığı anlatır ve karıncanın taş kalpli olduğunu söyler. Başka kılıktaki karınca ise o sana şaka yapmıştır, iyi kalplidir deyince ağustos böceği onun iyi kalpliliğini görmek isterdim der. Bu esnada kılık değiştiren karınca kendini tanıtır. Hatasını ve yanlış kanaatlerini düzeltmen için kılık değiştirdim diyen karınca ağustos böceğinden kendisine şarkı öğretmesini, ağustos böceği de karıncadan kendisine çalışmayı öğretmesini ister ve barışıp kucaklaşırlar.

Çocuk Haftası’nda yer alan piyesler doğrudan çocuklar için kaleme alınmıştır. Piyeslerinin; çocuklar için yazılan piyeslerin özelliklerine uygun oldukları görülür. Çocuklara kazandırılması hedeflenen değerlerin çok açık şekilde ele alındığı piyeslerden yalnız Çikolata Kutusu (S.369, s.10) isimli piyes komedi tarzında olmakla beraber onun da doğrudan çocuk yaşantısını yansıttığı görülmektedir. Çalışkan olmanın gerekliliği,

diş fırçalamanın önemi, yardımlaşmanın önemi; paylaşmanın gerekliliği, barışçıl ve sanatsever olmanın önemi gibi değerlerin çocuklara aktarılması maksadı ile kaleme alınan piyeslerde Çocuk Haftası'nın diğer türlerinde görülen olumsuzlukların olmadığı görülmektedir.

La Fontaine'nin fablında merhametsizliği ve sanata karşı ilgisizliğiyle çocukların karşısına çıkarılan karınca karakterinin Ağustos Böceği İle Karınca (ÇH, S.371, s.8) piyesinde paylaşmayı seven, sanatsever ve barışçıl bir karakterde çocukların karşısına çıkmasını dönemin çocuk edebiyatı anlayışında kayda değer bir gelişmenin tezahürü olarak yorumlayabiliriz.

Anlatmaya dayalı diğer çocuk edebiyatı ürünleri gibi çocuk edebiyatı alanında kullanılacak efsanelerde birtakım özellikler yer almalıdır. "Ahlaki değerlerin kazandırılmasında önemli rol oynayacak efsaneler olduğu gibi batıl inançlara sürükleyen bazı efsaneler de mevcuttur" (Gürel vd., 2007:78). Çocuğun hayal dünyasının zenginleşmesine zemin hazırlamak isterken çocuğu efsanelerin olağanüstülükleri etrafında şekillenen inanç ve görüşlerden olumsuz yönde etkilenmemesi gerekir. Bu yüzden efsanelerin çocuk seviyesine göre yeniden kaleme alınması gereklidir.

Çocuk Haftası'ndaki efsaneler incelendiği vakit çocuğa göre bir uyarılmanın yapılmadığı ortaya çıkar.

Dört Kardeşin Hikayesi isimli efsanede "Bu dört kardeş, birbirlerine hiç benzemezlerdi ama, yine de birbirlerini çok sevip sayarlardı. Zaten kardeşliğe yakışan da bu değil midir?" (ÇH, S.258, s.7), ifadeleri, hile yapmanın hoş bir davranış olmadığını anlatan Çöplüce bülbül (ÇH, S.369, s.4) gibi çocuk eğitimi açısından uygun efsaneler olduğu gibi çocuk eğitimine uygun olmayan efsaneler de vardır.

İnsanların dileklerinin kavuşamamasını bir oduncunun dilek ağacını kesmesine bağlayan Dilek Ağacı (ÇH, S.85, s.5) isimli efsane çocukları yanlış inançlara yönltebilecek niteliktedir. Fareli Kule (ÇH, S.249, s.9) efsanesi ise çocukla hiçbir şekilde bağdaştırılmayacak hususlar içerir. Efsanenin içeriğine göre: Kıtık yüzünden kendisine başvuran halkı boş kuleye hapsedip yaktıran derebeyi ağırladıkları misafirlere fareleri yaktırdığını söyler. Ziyafettekilerden biri seslerin fare sesi olmadığını söyleyince derebeyi onlar fare değilse fareler beni yesin diye cevap verir. Milyonlarca fare kaleye girer ve derebeyini yedikten sonra çıkar giderler.

Çocuk için önemli türlerden biri olan masalda bulunması gereken özellikleri şöyle sıralanmaktadır:

"a. Masalları oluşturan olaylar canlı ve hareketli olmalıdır.

b. Masalın dili sade, anlatımı akıcı olmalıdır.

c. Masalda düğüm noktası ustaca islenmiş olmalı, olaylar beklenmedik bir şekilde sonuçlanmalıdır.

d. Tasvirler, kahramanların davranışları ve beğenileri çocuklarda iyilik ve güzellik duygusunun gelişmesine yardımcı olmalıdır.

e. Masalda anlatılanlar zaman zaman çocukları neşelendirmeli, güldürmeli ve eğlendirmelidir.

f. Masal, konusu ve kahramanları bakımından, çocukları korkutmaktan ve üzmetten uzak olmalıdır.

g. Masalda çocukları uyuşukluğa, bos inançlara ve yazgıcılığa (kaderciliğe) yönelten telkinlerde bulunmamalıdır" (Oğuzkan, 2010: 26-27).

"Masal için bir bakıma; insanlığın gelişim aşamaları bir çocuğun gelişim aşamalarıyla özdeşleştirildiğinde, toplumların çocukluk dönemi ürünleridir de denebilir" (Kıbrıs, 2000:33). Bilimin bebekliğinde doğmuş, beşeriyetin bilinmeyen zamanlarında, bilinmeyen yerlerinde ortaya çıkmış bu türü, dış dünyayı ve insanın kendini ifadesi açısından bilimsellikten uzak oluşuyla bir çocuğun dış dünyaya dair hayal dünyasına benzetebiliriz. Bu anlamda masal, bir çocuğun hayal dünyasına en yakın tür olarak karşımıza çıkar.

"Biyolojik ve psikolojik gelişimi içerisinde diğer yaş gruplarından farklı ve özel bir yaş dönümü özelliğine sahip olan çocuğun karşılaştığı ilk edebi tür masaldır. Anlatıma dayalı ve kendine has bir mantığı olan masal, hemen bütün milletlerde çocuk edebiyatının ilk ve en önemli kaynağı olarak kabul edilmektedir. Çocuklar, masallar yardımıyla hayalden gerçeğe geçer, gerçeği hayalleri ile mukayese ederek somutlaştırır" (Yalçın ve Aytas, 2011:70).

Hayalden gerçeğe ulaşma noktasında masalların çocuğa kazandırmak istediği değerlerin önemi ortaya çıkar. Çocuk Haftası'ndaki masalların ele aldığı konular itibariyle çocuklara neleri kazandırmak istediğini ortaya çıkarmak için masallar konuları itibariye şöyle tasnif edilir:

Çocuk Haftası'nda yer alan masallarının dilinin anlaşılır olduğu görülmele birlikte derginin belirli bir yaş aralığındaki çocuklara hitap etmediğini göz önünde bulundurmak gerekir.

Çocuk Haftası'nda yer alan masallar incelendiğinde birkaç manzum masal haricinde tekerleme bölümlerinin bulunmadığı göze çarpar.

Evvvel zamanda memleketin birinde yaşayan, çok eskiden kalabalık bir memlekette, vaktiyle bir çocuk, vaktiyle bir oduncu baba, vaktiyle Türk beylerinden birinin bir kızı, adamın biri hicaza giderken, bir balıkçı kızı ile balığa çıktığı sırada, vaktile zengin ve ihtiyar bir adam, kralın üç oğlunun en küçüğü... gibi yer, zaman ve kahraman özelliklerinin masal türü özelliklerine uygun olarak kullanıldığı görülür.

Anlatım özellikleri açısından masalların büyük çoğunluğunda bilinen geçmiş zaman kipi kullanıldığı göze çarpar. Bu durum müelliflerin halk masallarını aktarırken hikâye gibi kaleme aldıklarını göstermektedir.

Konuları itibariyle masalların sınıflamasından da anlaşılacağı üzere dergideki masalların genellikle olumlu konular üzerine eğildiği ve çocuk eğitimi amaçlı oldukları görülür. Bununla birlikte masal kahramanlarının olumsuz davranışlar gösterdiği bölümler de vardır: Karıncalar Kırallı isimli masalda cinlerin kralı Çinliye "Şu kitapların üstünde neredeyse uyuyacak olan şu salak, kel kafalı adama lütfen şunları söyleyeyim ki, şayet benim yanımda iyi bir hizmetkar olmak istiyorsa şöyle bir köşecize otursun" (ÇH, S.91, s.11), diye hitap eder. Altın Kuş isimli masalda elma ağacından elmaları çalanı bulmak için nöbet tutacak olan küçük çocuğa babasının "-Sen gece bahçede korkarsın, öcüler seni kapıverirlerse ne yaparsın?" (ÇH, S.164, s.11), sözlerini söylemesi ve onu beceriksiz olarak düşünmesi yer alır. Deniz Kızı isimli masalda Hükümdar yağmurlu ve fırtınalı bir günde gelen Denizlerin Hükümdarının getirdiği kıza tokat atar: "Kızın yüzüne bir tokat indirdi. Zavallı küçük yere serildi" (ÇH, S.173, s.7). Yusufun Kamburu isimli masalda "Ağzını topla sersem! Şimdi canını cehenneme gönderirim!" (ÇH, S.227, s.5), şeklinde kaba ifadelerin yer aldığı "Rıfat arka cebinden iri bir tabanca çıkarıp Yusufun göğsüne dayadı: -Ya gidersin, ya ölürsün!.. Haydi yürü!.." (ÇH, S.227, s.5) biçiminde tehdit ifadelerinin yer aldığı görülür. Yolunu Şaşırın Ruhlar isimli masalda Danggalak Dayı isimli karakterin hırslanıp etrafındakilere zarar verdiği görülür: "Tamir ettiği kunduraların birkaçını karısının sırtına fırlattığı halde bir türlü hırsını geçiremiyormuş." (ÇH, S.229, s.8) Bazı masalarda alkol kullanımı yer alır. Yolunu Şaşırın Ruhlar isimli masalda Danggalak Dayı isimli karakterin içki içmesi de yer alır: "İçkiye düşkün olduğu için içmeğe, içince de saçmalamağa başlamış" (ÇH, S.229, s.8). Gizli Mağara isimli masalda "...içerden bir bardak şaraba benzer bir şey getirmiş" (ÇH, S.248, s.9), şeklinde içeceğin şaraba benzetildiği görülür. Üç Damla Yaş isimli masalda "Misafirlere mütemadiyen tatlılar, şaraplar ikram ediliyormuş" (ÇH, S.363, s.4), ifadelerinde görüldüğü üzere misafirlere şarap ikram edildiği görülür. Küçük Çoban isimli masalda "Askerlerin hepsi yere yıkılmışlar. Yerler kıpkızıl kan kesilmiş" (ÇH, S.282, s.7), şeklinde ve Tekirle Bahadır isimli masalda "Kılıcı bu örtüyle kavradı ve bütün kuvvetiyle uyuyan sihirbazın boynuna indirdi. Tekrar doğrulduğu zaman sihirbazın boynu gövdesinden ayrılmıştı!" (ÇH, S.328, s.10), şeklinde şiddet sahnelerinin yer aldığı görülür. Horozun Akli isimli masalda "-Aferin tilki kardeş, dedi. Senin de bu kadar aptal olduğunu bilmezdim" (ÇH, S.149, s.11), şeklinde argo sözcük kullanımının yer aldığı görülür.

4. Tartışma

Çocuk bir toplumun geleceğini şekillendireceği gibi aslında bütün toplumların üzerinde yaşadığı dünyayı şekillendirecek varlıktır. Bu nedenle çocuk edebiyatı eseri toplumsal değerlere uygun olduğu gibi evrensel değerlere de sahip olmalıdır. Çocuk eğitimi dönemin siyasi anlayışına göre şekillenen ideolojik bir araç olamaz. Çocuk eğitiminde kullanılan kaynakların da dönemlere göre şekillenen ve değişen bu ideolojik amaçlara hizmet etmemesi gerekir. Çünkü "Edebiyat asla herhangi bir düşüncenin propaganda vasıtası değildir...Çocuğu geleceğin militanı yapmayı hedefleyen bu yaklaşım çocuğun ve ülkenin istikbali açısından son derece tehlikelidir." (Sınar Çılgın, 2007:79). Her şeyden önce "Çocuk için sevgi, şevkat ve güven duygusu çok önemlidir. Bu yüzden çocuklar öncelikli olarak bu duyguları içeren kitaplara ihtiyaç duyarlar." (Sınar Çılgın, 2007:79). Yaşanılan dönemin olumsuzlukları çocuklara doğrudan doğruya aktarılamaz. Dönemin şartları olumsuz olduğu için çocuk eserlerinde de bu olumsuzluklar yer almıştır denilemez. Bu şekilde ancak dönemin olumsuzlukları nesiller arası taşınır. Ayrıca "Çocuğu katı gerçeklerle yüz yüze getirici ve ona doğrudan doğruya nasihat verici tarzda hazırlanan kitaplar çocuğun edebiyattan zevk almasını engeller." (Sınar Çılgın, 2007:79). Oysa çocuk edebiyatı eserlerinin "hoş vakit geçirme, okuma

zevki ve alışkanlığı verme, hayatı tanıma, dili etkili ve güzel kullanma, güncel olaylardan haberdar olma, çocuğun kelime hazinesini artırmada, çocuğun sosyalleşmesinde ve çocuğu edebiyat-sanat alanlarına yaklaştırma gibi faydaları vardır (Şahin vd., 2010:46-47). Çocuk edebiyatı eserlerinin hitap ettiği kesimin gelişim özelliklerine uygun olması gerekmektedir. Bu özellikler çocuk edebiyatı kaynaklarında belirtilmektedir. Daha önceden çocuk edebiyatı özelliklerine göre değerlendirilmemiş olan Çocuk Haftası dergisi incelendiği vakit, İsmet Kür'ün dönemin dergileri için yaptığı değerlendirmenin büyük ölçüde Çocuk Haftası dergisi için de geçerli olduğu ortaya çıkar:

“1940’lardan, hele 50’lerden sonra, çocuk dergilerinin –tümünde demeyelim- ama çoğunda olumsuz akım başlıyor. Konular hafifliyor. Çocuklara yurt sorunları, yurt gerçekleriyle ilgili bilgi vermek şöyle dursun, “bilgi” verilmiyor. Çocuklarımız; haydutlarla, “kahraman kişi” diye adlandırılan canavarlarla, kan dökücülerle ve aklın almayacağı işkence biçimleriyle baş başa bırakılıyor. Çocuklarımızın serüven heveslerini, heyecanlarını alabildiğine kötü sömüren bu dergilerin amaçları –en iyimser görüş ve deyişle- sadece para kazanmaktır. Ne pahasına olursa olsun para kazanmak...” Kür (1977:154)

5. Sonuç

Çocuk Haftası’ndaki manzum eserler, piyesler, gezi yazıları ve biyografi türündeki eserler çocuk edebiyatı türlerinde bulunması gereken özellikleri taşırlar. Dergide bulunan hikâye, roman, efsane, masal, anı türlerindeki eserler konuları bakımından çocuğa bir şeyler kazandırma amacıyla olsalar da bu eserler çocuk edebiyatı türlerinde bulunması gereken özelliklere haiz değildirler. Çocuk Haftası’nda yer alan çizgi romanlar ise çocuk dergilerinde bulunmaması gereken eserlerdir. Dergide yer alan eserlerin çocuğun değil birçok yetişkinin bile tahammülünü zorlayacak kadar katı gerçekleri yansıttığı görülmektedir.

Çocuk dergilerinin hoş vakit geçirme, okuma zevki ve alışkanlığı verme, hayatı tanıma, dili etkili ve güzel kullanma, güncel olaylardan haberdar olma, çocuğun kelime hazinesini artırmada, çocuğun sosyalleşmesinde ve çocuğu edebiyat-sanat alanlarına yaklaştırma gibi faydaları vardır (Şahin vd., 2010:46-47). Lakin eserlerin hoş vakit geçirtme düşüncesi ile hareket ederken çocuğun macera duygusunu sömürecek, çocuğu şiddete, ırkçılığa, yaşına ve gelişimine uygun olmayan cinsel durumlara sürükleyecek, zararlı alışkanlıklar edinmesine sebep olabilecek her türlü kötü örnekten uzak olması gerekmektedir.

Çocukları, çocuk için hazırlanan eserlerin zararlarına karşı korumak amacıyla bu yayınların piyasaya sürülmeden önce milli bir heyet tarafından çocuk edebiyatı ölçütlerine göre incelenmesi, eserlerin hitap ettiği kesimin özelliklerine uygunluğunun ortaya konulması gerekmektedir. Eserin çocuk seviyesine uygunluğunu gösterir bir göstergenin okur kitlesinin ve okuru kitaba yönlendirenlerin rahatlıkla anlayabileceği şekilde her çocuk eserinde yer alması sağlanmalıdır.

Kaynaklar

- Arıcı, A. F., Arslan, M., Karatay, H., Stebler, M. Z., Şimşek, T., Urgan, S. & Uzuner Yurt, S. (2012). *Kuramdan uygulamaya çocuk edebiyatı el kitabı*. Grafiker Yayınları: Ankara.
- Büyüköztürk, Şenel., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları: Ankara.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk Edebiyatı*. Esin Yayınevi: İstanbul.
- Çalapala, R., & Çalapala, N. (2006). *87 Oğuz*. Bilge Kültür Sanat Yayınları: İstanbul.
- Demiray, T. (1942). *Çocuk Haftası*, 1, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 2, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 4, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 5, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 7, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 8, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 10, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 11, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 13, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 14, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 16, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 20, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 21, İstanbul.

- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 26, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 34, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 37, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 40, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 42, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 43, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 46, İstanbul.
- Demiray, T. (1943). *Çocuk Haftası*, 48, İstanbul.
- Demiray, T. (1944). *Çocuk Haftası*, 59, İstanbul.
- Demiray, T. (1944). *Çocuk Haftası*, 60, İstanbul.
- Demiray, T. (1944). *Çocuk Haftası*, 62, İstanbul.
- Demiray, T. (1944). *Çocuk Haftası*, 85, İstanbul.
- Demiray, T. (1944). *Çocuk Haftası*, 91, İstanbul.
- Demiray, T. (1944). *Çocuk Haftası*, 93, İstanbul.
- Demiray, T. (1944). *Çocuk Haftası*, 94, İstanbul.
- Demiray, T. (1945). *Çocuk Haftası*, 114, İstanbul.
- Demiray, T. (1945). *Çocuk Haftası*, 118, İstanbul.
- Demiray, T. (1945). *Çocuk Haftası*, 126, İstanbul.
- Demiray, T. (1945). *Çocuk Haftası*, 124, İstanbul.
- Demiray, T. (1945). *Çocuk Haftası*, 147, İstanbul.
- Demiray, T. (1945). *Çocuk Haftası*, 149, İstanbul.
- Demiray, T. (1946). *Çocuk Haftası*, 173, İstanbul.
- Demiray, T. (1946). *Çocuk Haftası*, 177, İstanbul.
- Demiray, T. (1946). *Çocuk Haftası*, 185, İstanbul.
- Demiray, T. (1946). *Çocuk Haftası*, 191, İstanbul.
- Demiray, T. (1946). *Çocuk Haftası*, 197, İstanbul.
- Demiray, T. (1947). *Çocuk Haftası*, 226, İstanbul.
- Demiray, T. (1947). *Çocuk Haftası*, 227, İstanbul.
- Demiray, T. (1947). *Çocuk Haftası*, 229, İstanbul.
- Demiray, T. (1948). *Çocuk Haftası*, 267, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 328, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 330, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 335, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 345, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 355, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 361, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 363, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 364, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 369, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 371, İstanbul.
- Demiray, T. (1949). *Çocuk Haftası*, 374, İstanbul.
- Emiroğlu, S. (2012). *Kutadgı bilig'de çocuk eğitimi. Turkish Studies*, 1039.
- Ertürk, R. (1989). Cumhuriyet döneminde bir le playcı: tahsin demiray. *Sosyoloji Dergisi*, 141-145.
- Gündüz, U. (2004). *Bir popüler kültür ürünü olarak çizgi romanın kültürel, toplumsal ve siyasal işlevleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gürel, Z., & Temizyürek, F. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Öncü Basımevi: Ankara.
- Karakök, T. (2011). Menderes dönemi'nde (1950-1960) türkiyede eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 89-97.
- Kıbrıs, İ. (2000). *Uygulamalı çocuk edebiyatı*. Eylül Kitap ve Yayınevi: Ankara.
- Kırış, F. (2007). *Türkiye çocuk ve ebe-sobe dergilerinin edebiyat ve eğitim değerleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kür, İ. (1977). 1977 nisanında türkiye'de çocuk ve yayınları. *Türk Dili Dil Ve Yazın Dergisi*, 153-156.
- Nas, R. (2014). *Örneklerle çocuk edebiyatı*. Ezgi Kitabevi: Bursa.
- Oğuzkan, A. F. (2010). *Çocuk edebiyatı*. Anı Yayıncılık: Ankara.
- Sınar Çılgın, A. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Morpa Kültür Yayınları: İstanbul.
- Şahin, A., Arıcı, A., Celepoğlu, A., Dursunoğlu, H., Toz, H., Erdal, K. & Kılıç, Y. (2010). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi: Ankara.
- TBMM. (2016a, Mayıs 31). I. Saraçoğlu Hükümeti Programı. TBMM Web Sitesi: <https://www.tbmm.gov.tr/hukümetler/HP13.htm> adresinden alınmıştır
- TBMM. (2016, Nisan 16). TBMM ALBÜMÜ 1920-2010. Türkiye Büyük Millet Meclisi Kataloğu: https://www.tbmm.gov.tr/TBMM_Album/Cilt2/index.html adresinden alınmıştır
- Yalçın, A. & Aytas, G. (2011). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Yayınları: Ankara.
- Yardımcı, M. & Tuncer, H. (2002). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Ürün Yayınları.

Yayla, A. (2005). Eğitim kavramının etik açıdan analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10-11.
Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2005). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları: Ankara.